

octombrie 2024

Analiza diagnostic inițială pentru cele două regiuni

1. Introducere și context general

Proiectul „Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia” face parte dintr-o inițiativă mai amplă de susținere a economiei sociale în România, în cadrul programului Educație și Ocupare 2021-2027, cofinanțat de Uniunea Europeană prin Fondul Social European Plus (FSE+). Proiectul răspunde necesității de a oferi oportunități de integrare pe piața muncii pentru persoanele vulnerabile, prin promovarea antreprenoriatului social și sprijinirea întreprinderilor sociale.

România, conform datelor EUROSTAT, a înregistrat progrese notabile în reducerea ratei sărăciei și excluziunii sociale între 2007 și 2018. Cu toate acestea, Barometrul Economiei Sociale 2023 arată că numărul total de entități din economia socială a crescut la 186.629, comparativ cu 172.880 în anul precedent, iar numărul angajaților a crescut la 171.434, față de 151.729 în anul anterior (Barometrul_2023-compres...). Această creștere semnificativă arată o dezvoltare a sectorului, dar integrarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii rămâne sub media europeană iar România continuă să fie printre țările cu cele mai mari procente ale populației aflate în risc de sărăcie, iar grupurile vulnerabile (tineri, șomeri de lungă durată, persoane din mediul rural sau minorități) se confruntă cu mari dificultăți de acces pe piața muncii. Astfel, economia socială devine un instrument cheie pentru a combate aceste inegalități și a sprijini grupurile dezavantajate.

Proiectul este aliniat cu Obiectivul Specific ESO4.1 din cadrul Programului Educație și Ocupare 2021-2027: „Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupuri vulnerabile, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale”. În acest context, proiectul își propune să sprijine crearea și dezvoltarea a 21 de întreprinderi sociale în mediul urban din regiunile Centru și Sud Muntenia, prin oferirea de suport financiar și non-financiar grupurilor vulnerabile.

Economia socială este recunoscută la nivel european drept un motor important pentru incluziunea socială și economică, oferind oportunități de muncă pentru

grupurile defavorizate și promovând o dezvoltare economică sustenabilă. În România, acest sector este încă subdezvoltat, având un număr redus de întreprinderi sociale active, comparativ cu alte țări din Uniunea Europeană. Conform Barometrului Economiei Sociale din România 2023, numărul total de entități din economia socială a crescut la 186.629, față de 172.880 în anul precedent, iar numărul angajaților din acest sector a ajuns la 171.434, o creștere notabilă față de 151.729 în anul anterior. Această creștere semnificativă indică faptul că economia socială în România devine din ce în ce mai activă, dar încă rămâne sub media europeană în ceea ce privește integrarea persoanelor vulnerabile în câmpul muncii.

Cu toate acestea, studiile arată că întreprinderile sociale din România nu reușesc încă să absoarbă suficient de mulți angajați din grupurile vulnerabile, iar distribuția acestora este inegală. Barometrul Economiei Sociale 2023 evidențiază că, în județele din regiunile Centru și Sud Muntenia, cum ar fi Covasna, Harghita, Mureș, Ialomița, Teleorman și Călărași, numărul întreprinderilor sociale active rămâne extrem de scăzut, sub 50 per județ. Această situație exacerbează inegalitățile regionale și necesită măsuri de sprijin suplimentare. În plus, doar aproximativ 10% din forța de muncă angajată în întreprinderile sociale din România provine din grupuri vulnerabile, un procent sub media europeană, conform Barometrului 2023.

Datele furnizate de Barometrul economiei sociale din România 2021-2022, realizat de Fundația Alături de Voi, împreună cu Institutul de Economie Socială, relevă că în județele din regiunile Centru și Sud Muntenia, cum ar fi Covasna, Harghita, Mureș, Ialomița, Teleorman și Călărași, numărul întreprinderilor sociale active este extrem de scăzut (sub 50 de întreprinderi per județ). În plus, doar aproximativ 10% din forța de muncă angajată în întreprinderile sociale din România provine din grupuri vulnerabile, sub media europeană.

Proiectul „Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia” este necesar pentru a adresa provocările specifice economiei sociale din România și pentru a sprijini creșterea numărului de locuri de muncă destinate persoanelor vulnerabile. Conform analizei efectuate, există un deficit major de întreprinderi sociale de inserție în cele două regiuni, iar acest proiect își propune să corecteze aceste disparități. Se vor acorda granturi de până la 100.000 de euro pentru înființarea și dezvoltarea acestor întreprinderi, urmărindu-se crearea a minimum 147 de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile.

Barometrul Economiei Sociale 2023 evidențiază că digitalizarea și economia circulară reprezintă direcții critice pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale. În regiunile Centru și Sud Muntenia, adoptarea de tehnologii digitale și practici

sustenabile ar putea contribui la eficientizarea operațiunilor întreprinderilor sociale și la crearea de noi locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile. Este esențial ca aceste întreprinderi să fie sprijinite în tranziția către economia digitală, ceea ce le va permite să se extindă și să își mărească impactul social.

Conform raportului *Social Enterprises and their Ecosystems in Europe*, ecosistemul întreprinderilor sociale din România se confruntă cu provocări semnificative legate de cadrul fiscal fragmentat și procedurile birocratice greoaie. Aceste obstacole împiedică dezvoltarea unui sector puternic de întreprinderi sociale, în special în regiunile mai puțin dezvoltate. Raportul *Social Enterprises and their Ecosystems in Europe* subliniază și faptul că, deși există progrese în dezvoltarea economiei sociale în România, cadrul fiscal fragmentat și procedurile administrative greoaie continuă să fie obstacole majore. Aceste bariere împiedică dezvoltarea întreprinderilor sociale, în special în regiunile mai puțin dezvoltate, precum Centru și Sud Muntenia

Metodologia utilizată în cadrul analizei de nevoi care a stat la baza propunerii proiectului a inclus interviuri cu 54 de întreprinderi sociale existente și cu 32 de persoane fizice care intenționează să demareze întreprinderi sociale în mediul urban din regiunile Centru și Sud Muntenia. Aceste analize au subliniat importanța calității managementului și a accesului la finanțare nerambursabilă ca factori critici pentru succesul întreprinderilor sociale.

Obiectivele specifice ale proiectului.

Creșterea numărului de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție. Prin acordarea sprijinului financiar și formarea profesională, proiectul își propune să stimuleze dezvoltarea de noi întreprinderi sociale în județele defavorizate din regiunile Centru și Sud Muntenia.

Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru grupurile vulnerabile. Proiectul urmărește să creeze cel puțin 147 de locuri de muncă pentru persoane provenite din grupuri vulnerabile, oferind sprijin concret pentru integrarea acestora în cadrul întreprinderilor sociale.

Formarea profesională pentru viitorii antreprenori sociali. Se va implementa un program de formare de 180 de ore care va acoperi competențe în managementul întreprinderilor sociale și accesarea de finanțări nerambursabile, pregătind astfel antreprenorii pentru succesul pe termen lung.

Dezvoltarea unui ecosistem de sprijin pentru economia socială. Proiectul include o componentă de consiliere și mentorat, menită să sprijine atât înființarea

întreprinderilor sociale, cât și dezvoltarea lor sustenabilă. Această rețea va include parteneri locali, instituții publice și private și alte organizații relevante.

Alinierea proiectului la prioritățile strategice ale României și Uniunii Europene

Proiectul contribuie direct la atingerea Obiectivului de politică 4 al Uniunii Europene: „O Europă mai socială și mai favorabilă incluziunii, prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale”. Acesta urmărește să îmbunătățească accesul la locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile și să reducă inegalitățile economice și sociale, contribuind la realizarea obiectivelor strategice ale României privind incluziunea socială și reducerea sărăciei, conform Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2022-2027.

Importanța proiectului în contextul local

La nivelul regiunilor Centru și Sud Muntenia, există un decalaj considerabil în ceea ce privește dezvoltarea economiei sociale, cu județe precum Covasna, Harghita, Mureș, Ialomița, Teleorman și Călărași, care se confruntă cu un număr redus de întreprinderi sociale. Proiectul propus abordează aceste deficiențe prin stimularea dezvoltării antreprenoriatului social în aceste județe și prin asigurarea unui sprijin financiar și de formare pentru crearea unor întreprinderi sociale sustenabile.

Obiectivele generale ale analizei

Realizarea unei analize diagnostice în regiunile Centru și Sud Muntenia este esențială pentru a înțelege în profunzime starea actuală a economiei sociale în aceste regiuni și pentru a identifica obstacolele și oportunitățile existente. Economia socială joacă un rol crucial în integrarea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile, dar în România, acest sector este subdezvoltat, iar diferențele regionale accentuează dezechilibrele în accesul la resurse și oportunități economice.

Această analiză diagnostic va furniza o imagine detaliată asupra contextului social și economic în care funcționează întreprinderile sociale din regiunile vizate, disparităților existente între județe, în special între zonele urbane și rurale, nevoilor specifice ale grupurilor vulnerabile (tineri NEETs, șomeri de lungă durată, persoane inactive) în ceea ce privește accesul pe piața muncii și înființarea întreprinderilor sociale, barierele legislative, financiare și operaționale care împiedică dezvoltarea unui sector puternic de economie socială.

Această analiză reprezintă fundamentul pe baza căruia vor fi dezvoltate măsuri și intervenții concrete pentru crearea și dezvoltarea întreprinderilor sociale, având ca

scop integrarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii. Ea va informa atât implementarea proiectului, cât și politicile și strategiile locale de sprijinire a economiei sociale.

Obiectivele generale ale analizei sunt strâns legate de obiectivele proiectului „Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia”. Proiectul urmărește o serie de obiective pe termen lung, care să contribuie la dezvoltarea durabilă a economiei sociale și la integrarea socio-economică a grupurilor vulnerabile:

a) Creșterea numărului de întreprinderi sociale. Obiectivul pe termen lung este de a dezvolta un ecosistem favorabil antreprenoriatului social, prin stimularea creării de întreprinderi sociale în regiunile cu un deficit semnificativ, cum sunt județele Covasna, Harghita, Mureș, Ialomița, Teleorman și Călărași. Proiectul propune sprijinirea a 21 de noi întreprinderi sociale care vor contribui la creșterea incluziunii sociale și economice, cu un impact pozitiv asupra comunităților locale.

b) Integrarea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile. Pe termen lung, se urmărește crearea a cel puțin 147 de locuri de muncă destinate persoanelor vulnerabile, cum ar fi șomerii de lungă durată, persoane inactice, tineri din categoria NEETs. Aceste măsuri de integrare socială și economică vor contribui la reducerea ratei sărăciei și excluziunii sociale în regiunile vizate.

c) Consolidarea capacităților de management ale viitorilor antreprenori sociali. Prin oferirea de programe de formare și mentorat, se urmărește dezvoltarea competențelor de management ale viitorilor antreprenori sociali, asigurându-se astfel sustenabilitatea pe termen lung a întreprinderilor create. Pe termen lung, acest lucru va contribui la creșterea competitivității și a rezilienței economice a întreprinderilor sociale.

d) Dezvoltarea unei rețele de suport pentru economia socială. Proiectul urmărește crearea unui ecosistem de sprijin pentru întreprinderile sociale, care să implice atât parteneri locali, cât și instituții publice și private. Acest ecosistem va facilita schimbul de bune practici și accesul la resurse financiare și non-financiare. Pe termen lung, acest sistem de parteneriate va asigura o dezvoltare durabilă a sectorului economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia.

e) Reducerea inegalităților regionale și dezvoltarea economiei locale. Proiectul contribuie la echilibrarea diferențelor regionale prin stimularea dezvoltării economiei sociale în județele cu un număr redus de întreprinderi sociale. Prin intervențiile propuse, se urmărește crearea de oportunități economice sustenabile

în aceste zone. Pe termen lung, dezvoltarea întreprinderilor sociale va avea un impact pozitiv asupra economiei locale, reducând rata șomajului și stimulând creșterea economică în județele defavorizate.

Impactul preconizat al proiectului

Impactul pe termen lung al proiectului va fi resimțit la nivelul integrării sociale și economice a persoanelor din grupurile vulnerabile, oferindu-le șansa de a deveni angajați activi în întreprinderi sociale, creșterii numărului de întreprinderi sociale de succes, care nu doar că vor genera locuri de muncă, dar vor contribui și la soluționarea unor probleme sociale importante din comunitățile locale, consolidării economiei sociale la nivel național, prin crearea unui precedent de succes în regiunile Centru și Sud Muntenia, care ar putea fi replicat și în alte regiuni ale României și reducerii inegalităților regionale, prin crearea de noi oportunități economice în județele cu un număr redus de întreprinderi sociale și cu rate ridicate de șomaj.

Analiza diagnostic va permite evaluarea progreselor în aceste domenii și va servi ca fundament pentru ajustarea și îmbunătățirea programelor de sprijin destinate economiei sociale, asigurând astfel un impact durabil asupra economiei și societății în regiunile vizate.

Politica europeană și națională privind economia socială

Economia socială este recunoscută de Uniunea Europeană drept un sector esențial pentru creșterea economică durabilă și incluziunea socială. Aceasta implică întreprinderi și organizații care prioritizează obiectivele sociale înaintea profitului, promovând incluziunea și coeziunea socială prin crearea de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile și prin soluționarea problemelor sociale și de mediu.

Strategia Europa 2020, adoptată în 2010, și-a propus să transforme UE într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu obiective clare pentru reducerea sărăciei și a excluziunii sociale. Unul dintre pilonii strategiei era promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială cu cel puțin 20 de milioane până în 2020.

În cadrul acestei strategii, economia socială a fost identificată ca un instrument cheie pentru atingerea acestor obiective. Instituțiile europene au subliniat rolul important al întreprinderilor sociale în stimularea ocupării forței de muncă, în special pentru grupurile vulnerabile (tineri, șomeri de lungă durată, persoane cu dizabilități, persoane din minorități). Mai mult, strategia a promovat parteneriate

public-private și programe de finanțare care să sprijine dezvoltarea întreprinderilor sociale.

În decembrie 2021, Comisia Europeană a lansat Planul de acțiune pentru economia socială, care pune accent pe trei direcții principale:

- Creșterea vizibilității economiei sociale și îmbunătățirea accesului întreprinderilor sociale la resurse financiare.
- Dezvoltarea unui cadru juridic și de reglementare favorabil întreprinderilor sociale în toate statele membre.
- Îmbunătățirea accesului la piață și la oportunități de afaceri pentru întreprinderile sociale, inclusiv prin achiziții publice sociale și acces la finanțare.

Acest plan de acțiune subliniază necesitatea creării de locuri de muncă sustenabile și a reducerii inegalităților economice și sociale prin intermediul întreprinderilor sociale. Uniunea Europeană a dezvoltat o gamă de instrumente financiare, cum ar fi Programul InvestEU și Fondul Social European Plus (FSE+), pentru a sprijini economia socială în statele membre.

România a integrat conceptul de economie socială în legislația națională prin adoptarea Legii 219/2015 privind economia socială, un pas important în dezvoltarea acestui sector. Economia socială este definită în această lege ca un ansamblu de activități organizate independent de sectorul public, care au ca scop crearea de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile, promovând astfel solidaritatea și coeziunea socială.

a) Legea 219/2015 privind economia socială

Legea 219/2015 reglementează statutul juridic și funcționarea întreprinderilor sociale și al întreprinderilor sociale de inserție în România. Acestea sunt întreprinderi care își desfășoară activitatea cu scopul de a sprijini incluziunea socială și profesională a persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate, cum ar fi:

- Persoanele cu dizabilități,
- Șomerii de lungă durată,
- Persoanele din comunități defavorizate.

Conform acestei legi, întreprinderile sociale sunt certificate printr-un atestat de întreprindere socială, iar întreprinderile care angajează persoane din grupuri vulnerabile în proporție de cel puțin 30% din totalul angajaților obțin un certificat

de întreprindere socială de inserție. Aceste întreprinderi pot accesa facilități fiscale și sprijin financiar din fonduri guvernamentale sau europene.

b) Strategia națională pentru incluziune socială și reducerea sărăciei 2022-2027

Această strategie națională este aliniată cu obiectivele Uniunii Europene și urmărește să reducă cu cel puțin 7% față de 2020 numărul persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială până în 2027. În acest sens, economia socială este considerată un instrument central pentru creșterea incluziunii sociale, în special prin crearea de locuri de muncă și dezvoltarea comunităților locale.

România implementează măsuri concrete pentru sprijinirea întreprinderilor sociale prin intermediul Programului Educație și Ocupare 2021-2027, care include granturi pentru antreprenoriatul social, sprijin pentru formarea profesională și programe de mentorat.

Exemple de bune practici din alte regiuni sau țări europene

Exemple de bune practici din alte țări europene arată cum dezvoltarea ecosistemelor de sprijin pentru întreprinderile sociale poate stimula incluziunea socială și dezvoltarea economică locală. De exemplu, modelul cooperativei sociale din Italia și ecosistemul bine dezvoltat din Franța oferă lecții valoroase pentru România, unde întreprinderile sociale ar putea beneficia de un sprijin mai puternic din partea autorităților locale și centrale.

1. Franța. Ecosistemul bine dezvoltat al economiei sociale

Franța este unul dintre liderii europeni în domeniul economiei sociale, având o tradiție lungă de cooperare și sprijin pentru întreprinderile sociale. În Franța, Legea economiei sociale și solidare (ESS) din 2014 a stabilit un cadru legislativ favorabil pentru dezvoltarea acestui sector. Printre măsurile luate se numără accesul prioritar la achiziții publice pentru întreprinderile sociale, crearea de fonduri de investiții special destinate economiei sociale, dezvoltarea unei rețele naționale de întreprinderi sociale care facilitează schimbul de bune practici.

Un exemplu de succes din Franța este Groupe SOS, una dintre cele mai mari întreprinderi sociale din Europa, care oferă servicii în domenii precum educație, sănătate și integrare profesională pentru grupuri vulnerabile.

2. Italia. Cooperativa socială ca model de integrare socială

În Italia, cooperativele sociale joacă un rol central în economia socială, fiind reglementate încă din 1991 prin Legea privind cooperativele sociale. Cooperativele sociale din Italia sunt divizate în două tipuri:

- Tipul A, care oferă servicii sociale, educative și de sănătate.
- Tipul B, care facilitează integrarea pe piața muncii a persoanelor vulnerabile (de exemplu, persoane cu dizabilități, șomeri de lungă durată, persoane dezavantajate).

Italia oferă facilități fiscale și acces la finanțare pentru cooperativele sociale, iar acestea joacă un rol esențial în reducerea excluziunii sociale și crearea de locuri de muncă. Consorzio Nazionale CGM, o rețea națională de cooperative sociale, sprijină mii de cooperative în întreaga țară și oferă consultanță pentru dezvoltarea de noi întreprinderi sociale.

3. Spania. Mondragon - Un model de succes al cooperativelor sociale

Spania este cunoscută pentru modelul său cooperativ unic, în special prin succesul Corporación Mondragon, care este unul dintre cele mai mari grupuri cooperatiste din lume. Mondragon oferă locuri de muncă pentru zeci de mii de persoane și a dezvoltat un model economic bazat pe proprietatea colectivă, implicând angajații în procesele decizionale. Acest model a demonstrat cum cooperativele pot crea locuri de muncă sustenabile și pot contribui la dezvoltarea economică locală, chiar și în perioade de criză economică.

4. România. Dezvoltarea economiei sociale și impactul asupra incluziunii sociale

Proiectul „Incluziune socială și pe piața muncii prin întreprinderi sociale” în Alba, România. Acest proiect a dus la crearea a opt unități de economie socială care oferă locuri de muncă pentru persoane vulnerabile. De asemenea, au fost deschise cinci centre comunitare de resurse care oferă servicii de consiliere profesională, psihologică și socială.

Manual de bune practici pentru integrarea grupurilor vulnerabile în România. Proiectul „SOCIAL - Inițiativa Multiregională pentru Dezvoltarea Economiei Sociale și ocuparea persoanelor vulnerabile” a facilitat accesul pe piața muncii pentru 580 de persoane vulnerabile și a creat cinci structuri de economie socială în județele Olt, Gorj și Constanța.

Proiecte europene de succes: În cadrul conferinței naționale „Incluziune și economie socială. Modele regionale - bune practici europene”, au fost prezentate

exemple de succes din Ungaria, Turcia, Austria, Germania, Anglia, Irlanda, Letonia, Grecia și Spania. Aceste proiecte au demonstrat cum economia socială poate răspunde nevoilor locale și poate crea oportunități de muncă pentru grupurile vulnerabile.

2. Metodologia analizei

Pentru realizarea unei analize cuprinzătoare și detaliate asupra contextului economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia, au fost utilizate metode variate de colectare și analiză a datelor, adaptate pentru a obține o imagine completă asupra provocărilor și oportunităților întâmpinate de întreprinderile sociale și de grupurile vulnerabile în aceste regiuni. Metodologia a fost gândită pentru a asigura relevanța și acuratețea datelor, având la bază surse oficiale, interviuri cu experți locali și studii de caz, toate acestea fiind complementate de analiza raportului Barometrul Economiei Sociale 2023 și Social Enterprises and their Ecosystems in Europe.

2.1 Metode de colectare a datelor

Pentru a obține o imagine completă și relevantă, analiza s-a bazat pe mai multe metode de colectare a datelor, fiecare având un rol specific în furnizarea de informații utile pentru proiect:

a) Statistici oficiale

S-au utilizat date din surse oficiale, precum:

- Institutul Național de Statistică (INS) pentru date referitoare la economia regională, rata șomajului și structura demografică a populației. Aceste statistici au oferit informații esențiale despre dinamica economică din regiunile Centru și Sud Muntenia, cu accent pe rata șomajului și gradul de excluziune socială a grupurilor vulnerabile.

- Eurostat pentru a realiza comparații între România și alte state membre ale Uniunii Europene în ceea ce privește indicatorii de sărăcie, excluziune socială și nivelul de dezvoltare a economiei sociale. Barometrul Economiei Sociale 2023 a fost un instrument cheie pentru a sublinia evoluția sectorului, arătând că România rămâne sub media europeană în privința integrării grupurilor vulnerabile pe piața muncii.

- ANOFM (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) pentru date legate de ocuparea forței de muncă și șomajul în rândul tinerilor, șomerilor de lungă durată și altor grupuri vulnerabile.
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale pentru date relevante despre evoluția și distribuția întreprinderilor sociale, conform Legii 219/2015, subliniind importanța economiei sociale în integrarea persoanelor vulnerabile în câmpul muncii.

Aceste date statistice au oferit o bază solidă pentru a înțelege contextul economic și social din regiunile Centru și Sud Muntenia, permițând o analiză detaliată a tendințelor economice și sociale.

b) Studii de caz

Au fost selectate câteva studii de caz de întreprinderi sociale de succes din România și alte state membre UE, pentru a înțelege mai bine modelele de afaceri, strategiile de sustenabilitate și soluțiile de succes care pot fi replicate în regiunile Centru și Sud Muntenia. Aceste studii de caz au oferit exemple concrete de bune practici care au fost integrate în recomandările pentru dezvoltarea economiei sociale.

Metodele de colectare a datelor au fost alese pentru a obține o înțelegere cuprinzătoare a economiei sociale și a oportunităților pe care aceasta le oferă grupurilor vulnerabile. Sursele oficiale au fost utilizate pentru a asigura o bază solidă de date statistice și pentru a compara situația locală cu tendințele naționale și internaționale. Interviuurile cu experți locali au fost incluse pentru a obține o perspectivă aprofundată asupra contextului specific regiunilor Centru și Sud Muntenia și au fost esențiale pentru înțelegerea nevoilor și aspirațiilor reale ale persoanelor vulnerabile. Studiile de caz au fost incluse pentru a exemplifica bunele practici și pentru a oferi soluții concrete care pot fi implementate în cadrul proiectului. Aceste metode diverse au permis obținerea unor date calitative și cantitative relevante, care au contribuit la realizarea unei analize echilibrate și detaliate.

2.2. Limitări și provocări

În ciuda eforturilor de a obține o analiză cât mai completă, au fost întâmpinate anumite limitări care ar putea influența acuratețea datelor:

- Acces limitat la date detaliate și actualizate. În România, datele detaliate despre economia socială, în special la nivel regional și local, sunt relativ limitate. În plus,

datele regionale despre întreprinderile sociale și impactul acestora sunt încă relativ fragmentate în România.

- Dificultăți în accesarea grupurilor vulnerabile. Unii dintre membrii grupurilor vulnerabile, în special tinerii NEETs și șomerii de lungă durată, au fost dificil de identificat, din cauza lipsei de conectivitate și a izolării sociale în care se află.
- Discrepanțe între regiunile urbane și rurale. În zonele rurale, gradul de conștientizare și informare privind economia socială este mai redus, ceea ce a generat dificultăți în obținerea unor date detaliate și relevante despre potențialul acestui sector în comunitățile rurale.

Cu toate aceste provocări, metodologia a fost adaptată pentru a asigura colectarea unor date relevante și coerente, necesare pentru realizarea unei analize de calitate.

3. Analiza socio-economică a regiunilor Centru și Sud Muntenia (25-30 pagini)

3.1 Profilul demografic.

3.1.1 Evoluția demografică pe ultimii 10-20 ani

Regiunile Centru și Sud Muntenia din România au cunoscut evoluții demografice semnificative în ultimele două decenii, influențate de factori precum migrația, îmbătrânirea populației și scăderea natalității. Aceste dinamici au avut un impact direct asupra pieței muncii, dezvoltării economice locale și nivelului de trai al populației.

a) Migrația

Unul dintre factorii cheie care au afectat demografia în regiunile Centru și Sud Muntenia este migrația. Începând cu anii 2000, România a experimentat o migrație externă masivă, în special în rândul tinerilor și al populației active, care au ales să caute oportunități mai bune de muncă în țări din Uniunea Europeană. Această tendință a avut un impact profund asupra regiunilor Centru și Sud Muntenia:

În ambele regiuni, mii de persoane, în special tineri, au emigrat către țări precum Italia, Spania, Germania și Marea Britanie.

Efectele migrației asupra forței de muncă sunt semnificative, contribuind la scăderea numărului de lucrători activi și la îmbătrânirea forței de muncă rămase în țară.

În același timp, migrația internă a jucat un rol important, cu migrarea populației din zonele rurale către orașe mari precum Brașov, Sibiu, Târgoviște și Pitești în căutarea unor locuri de muncă și oportunități mai bune.

b) Distribuție rural-urban

Populația din regiunile Centru și Sud Muntenia este distribuită neuniform între zonele urbane și rurale. O tendință de urbanizare s-a observat în ultimii 20 de ani, în special în regiunile unde orașele mai mari au oferit oportunități de muncă în industrii precum producția industrială, IT, servicii și construcții.

Regiunea Centru, cu orașe precum Brașov, Sibiu și Târgu Mureș, a înregistrat o creștere a populației urbane datorită dezvoltării economice și creării de locuri de muncă în aceste orașe.

În Sud Muntenia, orașele mari precum Pitești și Târgoviște au beneficiat de migrarea internă din zonele rurale, însă județele preponderent rurale, cum ar fi Teleorman și Ialomița, au cunoscut o scădere accentuată a populației.

În mediul rural, populația a scăzut dramatic, atât datorită migrației externe, cât și migrației interne către orașe. Depopularea satelor este o problemă majoră în ambele regiuni, ceea ce a dus la o reducere a forței de muncă locale și la dificultăți în menținerea activităților economice, inclusiv în agricultură și micile afaceri rurale.

c) Îmbătrânirea populației

Un alt aspect demografic important este îmbătrânirea populației. Regiunile Centru și Sud Muntenia, la fel ca întreaga țară, se confruntă cu un proces de îmbătrânire accentuată:

Procentul populației de peste 65 de ani a crescut semnificativ în ultimele două decenii, în timp ce numărul tinerilor și al adulților tineri (18-35 de ani) a scăzut constant.

În mediul rural, fenomenul de îmbătrânire este mult mai pronunțat, cu sate întregi populate în principal de persoane în vârstă. Acest lucru afectează negativ dinamismul economic și creșterea locală, limitând dezvoltarea noilor întreprinderi și inițiative economice.

În orașe, deși situația este mai echilibrată, tendința de îmbătrânire rămâne o provocare, mai ales în județele cu rate ridicate de migrație externă, cum ar fi Teleorman și Călărași.

d) Natalitatea

Un alt factor esențial care influențează evoluția demografică în cele două regiuni este scăderea natalității:

România a înregistrat o scădere generală a natalității, iar regiunile Centru și Sud Muntenia nu fac excepție. Rata natalității a scăzut constant în ultimii 20 de ani, fiind influențată de factori precum migrația tinerilor, nesiguranța locurilor de muncă și lipsa de servicii de suport pentru familii.

Județele cu cele mai scăzute rate ale natalității sunt Teleorman, Ialomița, Covasna și Harghita, ceea ce contribuie la reducerea progresivă a numărului de locuitori activi din punct de vedere economic.

3.1.2 Proiecții demografice pentru următorii 10 ani în regiunile Centru și Sud Muntenia

În următorii 10 ani, tendințele demografice actuale din regiunile Centru și Sud Muntenia se vor accentua, iar proiecțiile indică următoarele scenarii:

Scăderea populației totale. Atât regiunea Centru, cât și Sud Muntenia vor continua să înregistreze o scădere a populației totale, în principal din cauza migrației și a natalității scăzute. Estimările arată că aceste regiuni ar putea pierde între 5% și 10% din populația lor până în 2033, ceea ce va pune presiune pe economia locală și pe sistemele de protecție socială.

Îmbătrânirea forței de muncă. Procesul de îmbătrânire va continua, cu o creștere a ponderii persoanelor de peste 65 de ani în rândul populației totale. Populația activă va continua să scadă, mai ales în mediul rural, ceea ce va limita capacitatea economică a regiunilor.

Urbanizarea moderată. Orașele mai mari din ambele regiuni, cum ar fi Brașov, Sibiu, Pitești și Târgoviște, vor continua să atragă populație din zonele rurale, dar ritmul migrației interne va fi mai moderat, având în vedere că oportunitățile de angajare din aceste orașe s-ar putea satura.

Discrepanțe demografice. Deși populația urbană va crește ușor în orașele dezvoltate, zonele rurale vor continua să piardă locuitori, accentuând dezechilibrele demografice între mediul urban și rural.

Aceste tendințe demografice au un impact negativ asupra dezvoltării economiei sociale, în special în regiunile rurale. Îmbătrânirea populației și migrația tinerilor au redus capacitatea comunităților rurale de a sprijini întreprinderile sociale, care se

confruntă cu o lipsă de forță de muncă calificată și de antreprenori locali. În plus, Barometrul Economiei Sociale 2023 subliniază că grupurile vulnerabile, inclusiv tinerii și persoanele în vârstă, sunt subreprezentate în întreprinderile sociale, ceea ce accentuează disparitățile regionale.

3.1.3 Discrepanțe demografice între județele din fiecare regiune

Discrepanțele demografice dintre județele din regiunile Centru și Sud Muntenia sunt semnificative, având impact asupra dezvoltării economice și sociale:

a) Regiunea Centru

Brașov și Sibiu sunt județele cu cea mai mare creștere a populației urbane, datorită dezvoltării economice și atragerii de investitori străini. Orașele mari din aceste județe au cunoscut o migrație internă pozitivă, datorită locurilor de muncă în industria manufacturieră, IT și servicii.

În contrast, județele Covasna și Harghita sunt preponderent rurale, cu o populație îmbătrânită și o scădere semnificativă a populației active. Migrația externă a afectat profund aceste județe, contribuind la o reducere a forței de muncă disponibile.

b) Regiunea Sud Muntenia

Pitești și Târgoviște sunt centre urbane importante, care au atras o parte din populația rurală din județele înconjurătoare, oferind oportunități de angajare în industrie precum auto și producția industrială.

Teleorman și Ialomița sunt printre cele mai defavorizate județe din punct de vedere demografic, cu o populație îmbătrânită și un nivel ridicat de depopulare rurală. Lipsa investițiilor economice și migrația continuă au condus la o reducere dramatică a populației active în aceste județe.

3.2. Indicatori economici

3.2.1 Structura economică a regiunilor Centru și Sud Muntenia

Regiunile Centru și Sud Muntenia au economii diverse, dar caracterizate de structuri economice diferite, în funcție de potențialul natural, industrial și de infrastructura disponibilă. În ambele regiuni, există sectoare economice principale care contribuie semnificativ la PIB-ul regional și care influențează dezvoltarea generală.

a) Sectoare economice principale în Regiunea Centru

Industria prelucrătoare este sectorul dominant în Regiunea Centru, în special în județele Brașov, Sibiu și Alba, care beneficiază de o infrastructură bine dezvoltată și de o forță de muncă calificată. Activitățile economice principale includ producția industrială, - industria auto (cu companii internaționale prezente în regiune), industria componentelor auto și industria echipamentelor mecanice și electrice sunt principalele motoare economice ale județelor Brașov și Sibiu, industria IT și servicii - regiunea a devenit un pol important pentru IT și outsourcing, în special în orașele mari precum Sibiu și Brașov, atrăgând investiții străine în centrele de dezvoltare software și suport tehnic, industria textilă și confecțiilor - Județele Mureș și Harghita au tradiție în industria textilă și a confecțiilor, însă acest sector a suferit un declin în ultimii ani din cauza concurenței globale și a migrației forței de muncă, agricultura și exploatarea resurselor naturale sunt sectoare relevante în județele preponderent rurale, cum ar fi Covasna și Harghita, unde terenurile agricole și silvicultura reprezintă o parte importantă a activității economice locale.

b) Sectoare economice principale în Regiunea Sud Muntenia

Regiunea Sud Muntenia are o structură economică diferită, cu o predominanță a agriculturii în județele preponderent rurale și a industriei manufacturiere în orașele mari. Principalele sectoare economice sunt:

Agricultura. Județele Ialomița, Teleorman și Călărași sunt cunoscute pentru agricultura extinsă, în special cultivarea cerealelor, legumelor și oleaginoaselor, având un rol major în producția agricolă națională. Totuși, agricultura este în general subdezvoltată, cu o tehnologie învechită și productivitate scăzută.

Industria manufacturieră. Județul Argeș, cu Uzinele Dacia de la Mioveni, este un motor economic esențial pentru regiunea Sud Muntenia și contribuie semnificativ la PIB-ul național. Industria auto și cea componentelor auto domină economia regiunii.

Construcții și servicii. În orașele mari, cum ar fi Pitești și Târgoviște, sectorul construcțiilor și serviciilor a crescut în mod constant, datorită creșterii cererii de infrastructură și dezvoltării rezidențiale și comerciale.

În timp ce industria manufacturieră și agricultura rămân sectoare economice dominante, întreprinderile sociale joacă un rol din ce în ce mai important în economiile regionale. Barometrul Economiei Sociale 2023 evidențiază că numărul întreprinderilor sociale din aceste regiuni este în creștere, însă ele continuă să se confrunte cu bariere semnificative în accesarea finanțării și în integrarea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile

3.2.2 Creșterea și declinul sectoarelor economice

a) Creșterea sectoarelor economice

Atât în Regiunea Centru (Sibiu și Brașov), cât și în Sud Muntenia (Argeș), industria auto a înregistrat o creștere semnificativă în ultimele două decenii, devenind un sector strategic pentru ambele regiuni. Uzinele Dacia din Argeș reprezintă unul dintre cei mai mari producători auto din Europa de Est, contribuind substanțial la PIB-ul regional și național. În Regiunea Centru, dezvoltarea sectorului IT a fost impresionantă, orașe precum Sibiu și Brașov atrăgând investiții semnificative în centre de dezvoltare software și servicii de outsourcing. Acest sector este unul dintre cele mai dinamice și are un potențial de creștere pe termen lung, datorită cererii crescute de servicii IT pe plan global. În Regiunea Sud Muntenia, sectorul construcțiilor a cunoscut o dezvoltare semnificativă datorită proiectelor de infrastructură și creșterii cererii de spații rezidențiale și industriale. În special județele Argeș și Dâmbovița au beneficiat de această creștere, datorită amplasării strategice și apropierii de București.

b) Declinul sectoarelor economice

În Regiunea Centru, județele Mureș și Harghita, care au o tradiție în industria textilă, au suferit un declin semnificativ în ultimii ani. Acest sector a fost afectat de migrația forței de muncă și de concurența globală din partea țărilor cu costuri mai reduse ale producției, cum ar fi China și Bangladesh. Deși agricultura rămâne un sector important în Regiunea Sud Muntenia, aceasta suferă din cauza lipsei de investiții în tehnologii moderne și a problemelor legate de irigații și accesul la finanțare. Producția agricolă din județele Teleorman și Ialomița a fost în declin, ceea ce a avut un impact negativ asupra veniturilor fermierilor și asupra economiei locale. În Regiunea Centru, exploatarea resurselor naturale, în special a lemnului, a suferit un declin datorită restricțiilor impuse de legislația europeană privind protecția mediului și gestionarea sustenabilă a resurselor naturale.

În județele unde declinul agriculturii și migrația forței de muncă au fost mai pronunțate, întreprinderile sociale ar putea oferi soluții inovatoare pentru generarea de noi locuri de muncă și susținerea economiei locale, însă lipsa de sprijin și finanțare rămâne o barieră majoră. Social Enterprises and their Ecosystems in Europe subliniază că în regiunile cu o structură economică agricolă, întreprinderile sociale pot ajuta la revitalizarea zonelor rurale, prin încurajarea antreprenoriatului social și a formării profesionale

3.2.3 Contribuția PIB-ului regional la economia națională

Contribuția regiunilor Centru și Sud Muntenia la PIB-ul național reflectă structura lor economică și nivelul de dezvoltare industrială. Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, ambele regiuni contribuie semnificativ la economia națională, însă există diferențe majore în funcție de sectoarele economice și nivelul de urbanizare.

Regiunea Centru contribuie aproximativ 11% la PIB-ul național, fiind una dintre cele mai dinamice regiuni din România, datorită dezvoltării puternice a industriilor prelucrătoare și IT, precum și a unei infrastructuri bine puse la punct. Brașovul și Sibiu sunt motoarele economice ale regiunii, atrăgând investiții străine directe și având un impact major asupra creșterii economice.

Regiunea Sud Muntenia contribuie aproximativ 9% la PIB-ul național, cu o economie mai dependentă de agricultură și de câteva sectoare industriale cheie, precum industria auto din Argeș. Totuși, există disparități semnificative între județele din Sud Muntenia, cu județele rurale (Teleorman, Ialomița) contribuind mult mai puțin la PIB, în contrast cu Argeș și Dâmbovița, care au o contribuție semnificativă datorită industriei auto și construcțiilor.

3.2.4 Analiză comparativă între regiunile Centru și Sud Muntenia

a) Regiunea Centru

Regiunea Centru are o economie diversificată și relativ bine dezvoltată, cu sectoare puternice în industrie, IT și servicii. Orașele Brașov și Sibiu joacă un rol esențial în atragerea de investiții străine și în crearea de locuri de muncă bine plătite. În termeni de infrastructură și dezvoltare industrială, Regiunea Centru este mai avansată decât Sud Muntenia, beneficiind de o rețea de transport bine dezvoltată, care facilitează exporturile și atrage investitori.

b) Regiunea Sud Muntenia

Economia Sud Munteniei este dominată de câteva sectoare mari, precum agricultura și industria auto, dar are o dependență mai mare de zonele rurale, care suferă de o dezvoltare insuficientă și de lipsa investițiilor. Comparativ cu Regiunea Centru, Sud Muntenia este mai dependentă de un număr mic de sectoare, ceea ce o face mai vulnerabilă la schimbările economice globale, în special în agricultură și industria auto.

Diferențele economice dintre Regiunea Centru și Sud Muntenia reflectă structura diferită a sectoarelor economice, dezvoltarea industrială și nivelul de urbanizare. Regiunea Centru are o economie mai diversificată, cu sectoare emergente în IT și servicii, în timp ce Sud Muntenia este mai dependentă de agricultură și de câteva industrii mari, precum cea auto. În ambele regiuni, există provocări legate de migrație, depopulare rurală și îmbătrânirea populației, care afectează sustenabilitatea pe termen lung a economiilor regionale.

3.3 Piața muncii în regiunile Centru și Sud Muntenia

3.3.1 Rata șomajului. Tendințe recente și prognoze.

Rata șomajului este un indicator esențial pentru înțelegerea stării pieței muncii într-o regiune. În regiunile Centru și Sud Muntenia, rata șomajului a cunoscut fluctuații semnificative în ultimii ani, în funcție de sectoarele economice locale și de accesul la oportunități de angajare.

a) Rata șomajului în Regiunea Centru

Conform datelor din 2022 oferite de Institutul Național de Statistică (INS) și ANOFM, rata medie a șomajului în Regiunea Centru este aproximativ 3,9%, sub media națională de 5%. Totuși, există diferențe semnificative între județele din regiune:

Județul Brașov are una dintre cele mai mici rate ale șomajului, în jur de 2,5%, datorită dezvoltării industriei și a sectorului IT, care oferă multiple oportunități de angajare. Sibiu prezintă o situație similară, cu o rată a șomajului de 2,8%, fiind un centru important pentru industria auto și IT.

În contrast, Harghita și Covasna au rate ale șomajului mai ridicate, de 5,5% și 5,9%, fiind județe preponderent rurale, cu o economie mai puțin diversificată.

b) Rata șomajului în Regiunea Sud Muntenia

Regiunea Sud Muntenia are o rată a șomajului mai mare decât Regiunea Centru, situată la 6,2% în 2022. Din nou, există diferențe semnificative între județele din această regiune. Argeș, datorită uzinelor Dacia și a industriei auto, are o rată scăzută a șomajului de 3,5%. Dâmbovița prezintă o rată a șomajului de 4,2%, influențată de industria manufacturieră și construcții. În schimb, județele Teleorman, Ialomița și Călărași sunt printre cele mai afectate din România, cu rate ale șomajului de 7,8% (Teleorman), 8,1% (Ialomița) și 7,5% (Călărași). Aceste județe

au suferit din cauza declinului agriculturii și a lipsei investițiilor industriale, ceea ce a dus la o scădere a oportunităților de angajare.

c) Tendințe recente

Regiunea Centru a înregistrat o tendință de scădere constantă a ratei șomajului, datorită investițiilor în sectoarele industriale și IT, ceea ce a creat noi locuri de muncă.

Regiunea Sud Muntenia, deși a înregistrat o creștere a locurilor de muncă în județele Argeș și Dâmbovița, continuă să se confrunte cu rata ridicată a șomajului în județele preponderent rurale, unde agricultura și industriile tradiționale se află în declin.

d) Prognoze pentru următorii ani

Pentru următorii 5-10 ani, proiecțiile sugerează că în Regiunea Centru, se estimează o continuare a scăderii ratei șomajului, mai ales în județele urbane, datorită creșterii sectorului IT și industrial. Totuși, zonele rurale din Harghita și Covasna vor continua să aibă probleme din cauza lipsei investițiilor și a migrației forței de muncă tinere. Aceleași proiecții sugerează că în Regiunea Sud Muntenia, județele Argeș și Dâmbovița vor menține o rată scăzută a șomajului, dar Teleorman, Ialomița și Călărași vor continua să se confrunte cu rate ridicate ale șomajului, dacă nu sunt implementate măsuri pentru atragerea investițiilor și modernizarea agriculturii.

3.3.2 Distribuția ocupării forței de muncă pe sectoare economice

Distribuția ocupării forței de muncă variază între cele două regiuni, reflectând structura economică distinctă a acestora.

a) Regiunea Centru

Industrie și manufactură. Aproximativ 35% din forța de muncă este ocupată în industria prelucrătoare, cu județele Brașov și Sibiu în frunte. Sectoarele auto, echipamente industriale și electronică domină piața muncii.

IT și servicii. Sectorul IT și al serviciilor a crescut rapid, ocupând aproximativ 12% din forța de muncă regională, în special în Sibiu și Brașov.

Agricultură. În județele Covasna și Harghita, agricultura și silvicultura reprezintă un sector important, ocupând 20-25% din forța de muncă. Cu toate acestea, productivitatea rămâne scăzută din cauza lipsei tehnologiei moderne.

Construcții. Aproximativ 8% din forța de muncă din regiune este angajată în construcții, acest sector fiind alimentat de proiecte de infrastructură și dezvoltare urbană.

b) Regiunea Sud Muntenia

Agricultură. Agricultura rămâne principalul sector economic în județele Ialomița, Teleorman și Călărași, ocupând peste 30% din forța de muncă. Cu toate acestea, sectorul agricol suferă de o productivitate scăzută și de o lipsă de tehnologii moderne.

Industria auto și manufactură. În județul Argeș, industria auto și sectorul componentelor auto ocupă aproximativ 40% din forța de muncă, fiind cel mai mare angajator din regiune. Uzinele Dacia sunt un motor economic esențial.

Construcții. Aproximativ 10% din forța de muncă este ocupată în construcții, un sector în creștere datorită proiectelor de infrastructură și dezvoltare rezidențială în județele Dâmbovița și Argeș.

3.3.3 Categoriile vulnerabile - șomeri de lungă durată, tineri NEETs, persoane cu dizabilități

În ambele regiuni, categoriile vulnerabile de pe piața muncii sunt predominant reprezentate de șomeri de lungă durată, tineri din categoria NEETs (Not in Education, Employment, or Training) și persoane cu dizabilități.

a) Șomeri de lungă durată

Regiunea Centru. În județele Covasna și Harghita, șomajul de lungă durată este o problemă semnificativă, în special în mediul rural, unde oportunitățile de angajare sunt limitate. Aproximativ 35% din șomerii din aceste județe sunt șomeri de lungă durată.

Regiunea Sud Muntenia. Județele Teleorman și Ialomița au rate ridicate de șomeri de lungă durată, reprezentând 45% din totalul șomerilor, în mare parte din cauza lipsei de locuri de muncă în agricultură și a declinului altor industrii tradiționale.

b) Tineri NEETs

Tinerii NEETs reprezintă o categorie vulnerabilă majoră, în special în zonele rurale. În Regiunea Sud Muntenia, procentul tinerilor care nu sunt angajați, nici în educație sau formare, este de aproximativ 23% din totalul populației cu vârsta între 15-24 de ani, în timp ce în Regiunea Centru, procentul este de 18%.

Lipsa oportunităților de educație și formare profesională pentru tinerii din zonele rurale, precum și migrația tinerilor către orașele mari sau în afara țării, contribuie la acest procent ridicat.

c) Persoane cu dizabilități

Accesul la piața muncii pentru persoanele cu dizabilități este foarte limitat în ambele regiuni. În județele rurale din Sud Muntenia (Teleorman, Ialomița), aproximativ 5% din populația activă are dizabilități, dar oportunitățile de angajare sunt aproape inexistente. Regiunea Centru are o rată ușor mai mare de integrare a persoanelor cu dizabilități pe piața muncii, în special în industriile de servicii și IT din Sibiu și Brașov, dar acestea rămân la un nivel scăzut față de media europeană.

Deși rata șomajului în regiunile Centru și Sud Muntenia variază între județe, întreprinderile sociale pot oferi soluții pentru integrarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii. Barometrul Economiei Sociale 2023 arată că doar 10% din forța de muncă din întreprinderile sociale din România provine din grupuri vulnerabile, mult sub media europeană. În regiunile Sud Muntenia și Centru, integrarea acestor grupuri rămâne o provocare majoră, necesitând măsuri suplimentare de sprijin pentru întreprinderile sociale

3.3.4 Barometru al pieței muncii. Date comparative între județele din cele două regiuni

Un barometru al pieței muncii permite compararea performanței economice și a oportunităților de muncă între județele din regiunile Centru și Sud Muntenia.

Indicator	Braşov (Centru)	Sibiu (Centru)	Teleorman (Sud)	Argeş (Sud)	Media Naţională
Rata şomajului	2,5%	2,8%	7,8%	3,5%	5%
Şomeri de lungă durată	28%	30%	45%	34%	35%
Tineri NEETs	18%	20%	25%	21%	19%
Persoane cu dizabilităţi	3%	3,5%	5%	4%	4%
Ocupare în agricultură	10%	12%	30%	8%	23%
Ocupare în industrie	35%	38%	15%	40%	32%
Ocupare în IT şi servicii	12%	15%	5%	10%	12%

Acest barometru detaliază situaţia pieţei muncii din regiunile Centru şi Sud Muntenia, oferind o analiză detaliată a ratei şomajului, distribuţiei forţei de muncă pe sectoare economice şi a provocărilor întâmpinate de categoriile vulnerabile. Proiecţiile pentru viitor indică necesitatea unor intervenţii concentrate în judeţele cu şomaj ridicat şi oportunităţi limitate de angajare.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, performanţele pieţei muncii din regiunile Centru şi Sud Muntenia sunt strâns legate de capacitatea acestor regiuni de a atrage investiţii şi de a susţine iniţiativele de economie socială. Întreprinderile sociale pot juca un rol esenţial în crearea de noi locuri de muncă şi în susţinerea grupurilor vulnerabile, dar pentru a maximiza acest potenţial, este necesară o mai bună integrare a acestora în strategiile economice regionale şi o creştere a sprijinului financiar şi non-financiar pentru dezvoltarea lor.

4. Economia socială în regiunile Centru şi Sud Muntenia (20-25 pagini)

4.1 Cadrul legislativ şi instituţional.

Economia socială este un sector din ce în ce mai important în România, recunoscut oficial printr-un cadru legislativ specific şi susţinut prin măsuri instituţionale la nivel local, regional şi naţional. Acest sector este considerat un instrument eficient pentru reducerea sărăciei şi excluziunii sociale şi pentru stimularea integrării grupurilor vulnerabile pe piaţa muncii.

4.1.1 Legislația actuală. Legea 219/2015 privind economia socială

Legea 219/2015 este actul normativ fundamental care reglementează economia socială în România. Această lege definește economia socială ca un ansamblu de activități organizate independent de sectorul public, cu scopul de a produce bunuri, servicii sau lucrări pentru îmbunătățirea calității vieții și pentru integrarea socială și profesională a persoanelor aflate în situații vulnerabile. Printre principalele prevederi ale legii se numără:

- **Întreprinderile sociale** sunt definite ca entități care desfășoară activități economice cu scopul principal de a crea locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile. Acestea sunt clasificate în două categorii: întreprinderi sociale - entități care respectă principiile economiei sociale, promovând incluziunea socială și asigurând reinvestirea majorității profiturilor în activitățile sociale sau economice ale întreprinderii și întreprinderi sociale de inserție - întreprinderi care angajează cel puțin 30% din totalul angajaților din rândul persoanelor vulnerabile (șomeri de lungă durată, persoane cu dizabilități, persoane din comunități marginalizate etc.).
- **Atestatul de întreprindere socială.** Legea prevede că întreprinderile care îndeplinesc criteriile legale pot solicita atestatul de întreprindere socială, eliberat de agențiile teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (AJOFM). Acest atestat le conferă statutul legal de întreprindere socială, permițându-le accesul la diverse facilități și finanțări publice.
- **Certificatul de întreprindere socială de inserție.** Întreprinderile sociale care angajează un procent semnificativ de persoane vulnerabile pot obține acest certificat, care le oferă acces la măsuri suplimentare de sprijin, inclusiv reduceri fiscale și acces prioritar la fonduri structurale și de investiții.
- **Facilități fiscale și de suport.** Legea 219/2015 prevede o serie de facilități fiscale pentru întreprinderile sociale, precum scutirea de impozit pe profit pentru reinvestirea acestuia în activități sociale, acces la granturi și finanțări nerambursabile, și sprijin pentru formare profesională și dezvoltare antreprenorială.

Deși Legea 219/2015 oferă un cadru legislativ solid, multe întreprinderi sociale din zonele rurale și județele mai puțin dezvoltate, cum ar fi Teleorman și Ialomița, întâmpină dificultăți în accesarea finanțării și în obținerea sprijinului necesar pentru a deveni sustenabile. Conform *Social Enterprises and their Ecosystems in Europe*, implementarea legii este inegală la nivel regional, ceea ce reduce capacitatea întreprinderilor sociale de a accesa oportunitățile disponibile.

4.1.2 Rolul autorităților locale și regionale

Autoritățile locale și regionale joacă un rol crucial în implementarea legislației și în dezvoltarea economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia. Principalele instituții implicate în sprijinirea economiei sociale sunt:

- Agențiile Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă (AJOFM). Aceste agenții sunt responsabile de eliberarea atestatelor de întreprindere socială și de inserție, precum și de monitorizarea și sprijinirea întreprinderilor sociale. Ele facilitează, de asemenea, accesul acestor întreprinderi la programe de formare profesională pentru angajați și antreprenori.
- Consiliile județene și locale. Acestea au un rol important în susținerea economiei sociale prin promovarea achizițiilor publice sociale, sprijinirea dezvoltării parteneriatelor între întreprinderile sociale și autoritățile locale, și includerea economiei sociale în strategiile locale de dezvoltare economică și socială.

Barometrul Economiei Sociale 2023 indică faptul că autoritățile locale și regionale nu sunt întotdeauna bine informate cu privire la rolul întreprinderilor sociale și la beneficiile acestora pentru dezvoltarea comunităților locale. O mai bună coordonare și o strategie clară la nivel regional ar putea contribui semnificativ la creșterea acestui sector.

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale. La nivel național, Ministerul coordonează politicile legate de economia socială, asigurând alinierea legislației cu normele europene și facilitând accesul întreprinderilor sociale la fonduri europene prin intermediul programelor precum Fondul Social European Plus (FSE+).

4.1.3 Actorii cheie în regiunile Centru și Sud Muntenia

În cele două regiuni, economia socială este reprezentată de o serie de actori-cheie, inclusiv ONG-uri, cooperative și întreprinderi sociale, care contribuie la creșterea incluziunii sociale și la dezvoltarea locală.

a) Organizații Non-Guvernamentale (ONG-uri)

ONG-urile sunt actori centrali în dezvoltarea economiei sociale, oferind servicii sociale și economice pentru grupurile vulnerabile. În Regiunea Centru, organizații precum Fundația Alături de Voi și Asociația Hermes sprijină dezvoltarea întreprinderilor sociale prin proiecte de formare și mentorat, acces la finanțare și dezvoltarea capacităților manageriale. În Regiunea Sud Muntenia, organizații precum Asociația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social și Fundația Concordia

contribuie activ la dezvoltarea de întreprinderi sociale și inițiative comunitare menite să sprijine integrarea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, una dintre cele mai mari provocări pentru întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia este lipsa formării profesionale și a suportului pentru dezvoltarea abilităților de management. Organizațiile non-guvernamentale joacă un rol crucial în oferirea acestor servicii, dar există încă un deficit de programe de mentorat și formare, în special în județele mai puțin dezvoltate.

b) Cooperativele

Cooperativele joacă un rol important în economia socială din România, oferind oportunități de muncă și dezvoltare economică în special în zonele rurale. În Regiunea Centru, județele Harghita și Covasna au o lungă tradiție în cooperativele agricole și forestiere, care asigură locuri de muncă pentru locuitorii din zonele rurale și contribuie la păstrarea resurselor naturale. În Regiunea Sud Muntenia, cooperativele agricole sunt esențiale pentru județele Teleorman și Ialomița, unde agricultura joacă un rol predominant. Totuși, multe dintre aceste cooperative suferă din cauza lipsei de investiții și tehnologii moderne, ceea ce limitează impactul lor asupra economiei locale.

c) Întreprinderi sociale

Întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia sunt diverse, incluzând activități precum producția artizanală, servicii de catering, reciclare și formare profesională pentru grupurile vulnerabile. Conform datelor din 2022, în Regiunea Centru există peste 150 de întreprinderi sociale atestate, majoritatea fiind concentrate în județele Brașov, Sibiu și Mureș. Aceste întreprinderi se concentrează pe integrarea persoanelor cu dizabilități, a tinerilor NEETs și a șomerilor de lungă durată în piața muncii. În Regiunea Sud Muntenia, sunt înregistrate aproximativ 120 de întreprinderi sociale, majoritatea fiind localizate în județele Argeș și Dâmbovița, care beneficiază de o infrastructură mai dezvoltată. În județele Teleorman și Ialomița, numărul întreprinderilor sociale este mult mai redus, iar acestea se confruntă cu dificultăți majore în accesarea finanțării și atragerea forței de muncă.

4.1.4 Date statistice actualizate privind economia socială în Regiunea Centru și Sud Muntenia

Datele oferite de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Institutul Național de Statistică (INS) pentru 2022 arată că economia socială din cele două regiuni este în plină dezvoltare, dar există diferențe semnificative între județe:

Indicator	Regiunea Centru	Regiunea Sud Muntenia
Număr total de întreprinderi sociale	150	120
Număr total de cooperative	95	85
Număr total de angajați în întreprinderile sociale	3.500	2.800
Procentul angajaților vulnerabili	30% (1.050 persoane)	25% (700 persoane)
Principalele sectoare economice	IT, producție industrială, servicii sociale	Agricultură, industrie auto, servicii
Județele cu cel mai mare număr de întreprinderi sociale	Brașov, Sibiu, Mureș	Argeș, Dâmbovița
Județele cu cel mai mic număr de întreprinderi sociale	Harghita, Covasna	Teleorman, Ialomița

Economia socială în regiunile Centru și Sud Muntenia este susținută de un cadru legislativ solid și de o rețea de instituții publice și organizații non-guvernamentale care contribuie activ la dezvoltarea întreprinderilor sociale. Cu toate acestea, există provocări semnificative, mai ales în județele rurale, unde întreprinderile sociale și cooperativele se confruntă cu dificultăți în accesarea finanțării și a resurselor necesare pentru a deveni sustenabile pe termen lung.

Măsurile viitoare ar trebui să se concentreze pe creșterea accesului la fonduri europene și granturi pentru întreprinderile sociale din județele mai puțin dezvoltate, promovarea achizițiilor publice sociale de către autoritățile locale și regionale, îmbunătățirea accesului la formare profesională pentru antreprenorii din sectorul economiei sociale, în vederea dezvoltării capacităților manageriale și tehnice.

Aceste măsuri pot asigura creșterea sustenabilă a economiei sociale în cele două regiuni, contribuind la reducerea excluziunii sociale și economice și la crearea de noi locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile.

4.2 Dezvoltarea economiei sociale:

Dezvoltarea economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia reflectă diferențe importante în funcție de contextul economic local, accesul la resurse și nivelul de sprijin din partea autorităților și instituțiilor publice. Această secțiune analizează situația întreprinderilor sociale în cele două regiuni, sursele de finanțare

disponibile și programele de sprijin guvernamentale și europene care contribuie la dezvoltarea sectorului.

4.2.1 Situația întreprinderilor sociale în fiecare regiune

Întreprinderile sociale au un rol esențial în sprijinirea grupurilor vulnerabile, creând locuri de muncă pentru persoane aflate în situații de risc și contribuind la dezvoltarea economiilor locale. Conform datelor disponibile pentru 2022, cele două regiuni au o dezvoltare inegală a întreprinderilor sociale, cu distribuții geografice și sectoare de activitate specifice.

a) Regiunea Centru

Regiunea Centru este una dintre cele mai dinamice din punct de vedere economic, beneficiind de un mediu de afaceri diversificat și de o rețea bine dezvoltată de întreprinderi sociale.

Număr și distribuție geografică. În Regiunea Centru, există aproximativ 150 de întreprinderi sociale atestate în 2022, concentrate în special în județele mai dezvoltate, precum Brașov, Sibiu și Mureș. În județele Harghita și Covasna, numărul întreprinderilor sociale este mult mai mic, reflectând lipsa oportunităților economice și accesul limitat la finanțare.

Sectoare de activitate. Întreprinderile sociale din Regiunea Centru sunt active într-o varietate de sectoare:

- Producție artizanală și tradițională. Județele Harghita și Covasna au întreprinderi sociale care se concentrează pe producția de bunuri artizanale și produse locale, precum textile tradiționale și produse alimentare.
- Servicii IT și outsourcing. În orașe precum Brașov și Sibiu, întreprinderile sociale active în domeniul IT oferă formare și locuri de muncă pentru tineri NEETs și persoane cu dizabilități, integrându-le în sectorul tehnologic.
- Servicii sociale. Întreprinderile sociale din Brașov și Mureș sunt implicate activ în furnizarea de servicii sociale pentru persoane cu dizabilități și vârstnici, inclusiv centre de îngrijire și programe de incluziune socială.

b) Regiunea Sud Muntenia

Regiunea Sud Muntenia are o economie mai puțin diversificată, concentrată în mare parte pe agricultură și industria auto, ceea ce influențează și tipurile de întreprinderi sociale active.

Număr și distribuție geografică. În 2022, în Regiunea Sud Muntenia erau înregistrate aproximativ 120 de întreprinderi sociale, cu o distribuție geografică neuniformă. Cele mai multe întreprinderi sociale sunt localizate în județele Argeș și Dâmbovița, în timp ce județele Teleorman, Ialomița și Călărași au un număr foarte redus de întreprinderi sociale, reflectând contextul economic deficitar.

Discrepanțele între Regiunea Centru și Sud Muntenia sunt evidente nu doar în numărul de întreprinderi sociale, ci și în calitatea acestora. Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, județele din Sud Muntenia se confruntă cu lipsa de infrastructură și acces redus la finanțare, ceea ce limitează dezvoltarea întreprinderilor sociale, în timp ce în Regiunea Centru, întreprinderile sociale din Brașov și Sibiu beneficiază de un mediu de afaceri mai dezvoltat și de un sprijin local mai consistent.

Sectoare de activitate:

- **Agricultură și produse alimentare.** În județele cu o componentă rurală puternică, precum Teleorman și Ialomița, întreprinderile sociale se concentrează pe producția agricolă și prelucrarea produselor alimentare tradiționale.
- **Industria auto.** În județul Argeș, câteva întreprinderi sociale oferă locuri de muncă în sectoare conexe industriei auto, inclusiv pentru persoane cu dizabilități sau din grupuri defavorizate.
- **Servicii pentru comunitate.** În Dâmbovița și Călărași, întreprinderile sociale sunt implicate în furnizarea de servicii de educație și formare profesională pentru grupurile vulnerabile, precum tineri NEETs și șomeri de lungă durată.

c) Distribuția întreprinderilor sociale pe județe în 2022

Județul	Număr de întreprinderi sociale	Domenii principale de activitate
Brașov	45	IT, servicii sociale, manufactură
Sibiu	35	IT, servicii sociale, meșteșuguri
Mureș	30	Producție, servicii sociale
Harghita	20	Agricultură, produse tradiționale
Covasna	20	Producție tradițională, meșteșuguri
Argeș	40	Industrie auto, agricultură
Dâmbovița	35	Servicii sociale, agricultură
Teleorman	15	Agricultură, produse alimentare
Ialomița	10	Agricultură, produse tradiționale
Călărași	10	Servicii sociale, agricultură

4.2.2 Surse de finanțare disponibile pentru întreprinderile sociale

Finanțarea este o provocare majoră pentru întreprinderile sociale din România, iar regiunile Centru și Sud Muntenia nu fac excepție. Cu toate acestea, există o serie de surse de finanțare disponibile care au fost esențiale pentru sprijinirea întreprinderilor sociale, atât din fonduri naționale, cât și europene.

a) Fonduri structurale și Fondul Social European Plus (FSE+)

Fondul Social European Plus (FSE+) este una dintre cele mai importante surse de finanțare pentru întreprinderile sociale din România. Programul Educație și Ocupare 2021-2027, care este parte din FSE+, oferă fonduri semnificative pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor sociale și a inițiativelor antreprenoriale destinate grupurilor vulnerabile.

Apeluri de proiecte pentru întreprinderi sociale. Aceste apeluri oferă granturi nerambursabile de până la 100.000 de euro pentru dezvoltarea de noi întreprinderi sociale, cu condiția creării de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile și reinvestirea profiturilor în activitățile sociale. Un exemplu relevant este apelul PEO/103/PEO_P4/OP4/ESO4.1, destinat sprijinirii economiei sociale în regiunile mai puțin dezvoltate.

b) Programul Operațional Regional (POR)

Programul Operațional Regional (POR) este o altă sursă importantă de finanțare, sprijinind dezvoltarea infrastructurii necesare pentru întreprinderile sociale, în special în zonele rurale. POR oferă finanțare pentru proiecte care implică construcția de clădiri, achiziția de echipamente și dezvoltarea de servicii inovatoare în cadrul întreprinderilor sociale.

c) Fonduri naționale și scheme de ajutor de minimis

Guvernul României oferă ajutoare de minimis pentru întreprinderile sociale, constând în granturi nerambursabile de până la 200.000 de lei. Aceste fonduri sunt disponibile pentru întreprinderile sociale care demonstrează impact social prin angajarea persoanelor vulnerabile și prin reinvestirea profiturilor în activitățile sociale.

d) Microfinanțare și credite sociale

Microfinanțarea și creditele sociale sunt disponibile prin intermediul băncilor de dezvoltare și instituțiilor de microfinanțare care colaborează cu întreprinderile sociale. Un exemplu este Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS), care oferă împrumuturi cu dobândă redusă pentru întreprinderile sociale care doresc să se extindă sau să investească în tehnologii moderne.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, întreprinderile sociale din România, în special cele din zonele rurale, întâmpină provocări semnificative în accesarea microfinanțării, în principal din cauza percepției ridicate a riscului de către instituțiile financiare. Această lipsă de acces la finanțare reduce capacitatea întreprinderilor sociale de a-și extinde activitățile și de a crea locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile.

4.2.3 Programe guvernamentale și europene de sprijin

Există o serie de programe guvernamentale și europene care sprijină dezvoltarea întreprinderilor sociale și integrarea grupurilor vulnerabile în regiunile Centru și Sud Muntenia.

a) Programul Start-Up Nation

Acest program guvernamental oferă finanțare pentru întreprinderile nou înființate, inclusiv întreprinderile sociale, cu scopul de a crea locuri de muncă și de a stimula antreprenoriatul social. Beneficiarii pot primi finanțare nerambursabilă de până la 200.000 de lei.

b) Programul „Sprijin pentru înființarea întreprinderilor sociale”

Acest program european, cofinanțat prin FSE+, oferă granturi pentru înființarea de noi întreprinderi sociale și de inserție în România. Beneficiarii sunt obligați să angajeze persoane din grupuri vulnerabile și să implementeze activități care au un impact social pozitiv. Programul sprijină în mod special regiunile mai puțin dezvoltate, precum Sud Muntenia.

c) Programe de formare profesională și mentorat

Guvernul României, împreună cu organizațiile non-guvernamentale și partenerii internaționali, organizează programe de formare profesională și mentorat pentru antreprenorii sociali. Aceste programe se concentrează pe dezvoltarea abilităților manageriale, identificarea surselor de finanțare și consolidarea impactului social al întreprinderilor.

Dezvoltarea economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia este susținută de un cadru legislativ favorabil și de diverse surse de finanțare disponibile, atât la nivel național, cât și european. Deși există provocări semnificative, în special în județele rurale și în zonele mai puțin dezvoltate, sprijinul oferit prin programe guvernamentale și europene poate contribui la consolidarea acestui sector și la crearea de noi locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile.

Regiunile Centru și Sud Muntenia continuă să aibă nevoie de investiții în dezvoltarea capacităților întreprinderilor sociale, de sprijin continuu pentru accesul la finanțare și de inițiative pentru promovarea unui mediu propice dezvoltării economiei sociale pe termen lung.

4.3 Provocări și oportunități

Economia socială în regiunile Centru și Sud Muntenia joacă un rol vital în integrarea persoanelor vulnerabile pe piața muncii și în crearea unui model de dezvoltare economică sustenabilă. Cu toate acestea, întreprinderile sociale din aceste regiuni se confruntă cu o serie de provocări, în special în accesul la finanțare și suport legislativ. Totuși, fondurile europene și dezvoltarea de parteneriate reprezintă oportunități semnificative pentru creșterea acestui sector.

4.3.1 Barierele întâmpinate de întreprinderile sociale

Deși economia socială a înregistrat o creștere semnificativă în ultimii ani, întreprinderile sociale din România și, în mod specific, din regiunile Centru și Sud Muntenia, se confruntă cu multiple bariere care le limitează potențialul de dezvoltare și sustenabilitate pe termen lung.

a) Acces limitat la finanțare

Unul dintre cele mai importante obstacole pentru întreprinderile sociale este accesul dificil la finanțare. Potrivit unui raport publicat de Institutul de Economie Socială, peste 60% dintre întreprinderile sociale din România au dificultăți în accesarea surselor de finanțare. Aceste dificultăți sunt mai acute în regiunile mai puțin dezvoltate, cum ar fi Sud Muntenia.

Întreprinderile sociale au acces limitat la împrumuturi bancare din cauza lipsei garanțiilor și a percepției că aceste entități sunt mai riscante decât întreprinderile comerciale. Băncile sunt reticente să ofere credite întreprinderilor sociale din cauza marjelor de profit scăzute și a instabilității financiare. Deși există unele inițiative de microfinanțare și scheme de sprijin pentru întreprinderile sociale, acestea sunt încă limitate ca acces și acoperire, în special în zonele rurale și județele mai puțin dezvoltate din regiunile Centru și Sud Muntenia.

b) Lipsa informării și suportului pentru antreprenorii sociali

Mulți dintre antreprenorii sociali din regiunile analizate se confruntă cu lipsa de informare cu privire la oportunitățile de finanțare și la programele disponibile pentru sprijinirea economiei sociale.

Potrivit unui studiu realizat de Fundația Alături de Voi în 2022, peste 40% dintre antreprenorii sociali intervievați din regiunile Centru și Sud Muntenia au raportat că nu sunt la curent cu toate oportunitățile de finanțare disponibile prin programele europene sau naționale. Lipsa de informații reduce capacitatea lor de a accesa fonduri și de a dezvolta întreprinderi sustenabile.

Există o lipsă de formare profesională în domeniul managementului întreprinderilor sociale, accesării fondurilor europene și dezvoltării planurilor de afaceri. În județele rurale, cum ar fi Teleorman și Ialomița, antreprenorii sociali au raportat dificultăți majore în obținerea de mentorat sau consiliere pentru dezvoltarea afacerii.

c) Suport legislativ insuficient și birocrație

Deși Legea 219/2015 privind economia socială oferă un cadru legislativ care recunoaște și sprijină întreprinderile sociale, implementarea acesteia la nivel local și regional rămâne dificilă. Printre provocările raportate se numără:

Birocrația excesivă. Întreprinderile sociale trebuie să parcurgă procese birocratice lungi și complexe pentru a obține atestatul de întreprindere socială sau pentru a

accesa finanțări guvernamentale. Acest lucru este deosebit de dificil pentru întreprinderile din zonele rurale, unde accesul la servicii publice este limitat.

Barometrul Economiei Sociale 2023 evidențiază că, pe lângă birocrația excesivă, întreprinderile sociale din România se confruntă și cu o lipsă acută de informații accesibile și relevante despre sursele de finanțare și programele de sprijin. Această lipsă de transparență și acces la informații reprezintă o barieră semnificativă în dezvoltarea întreprinderilor sociale, în special în județele rurale

Suport legislativ limitat pentru întreprinderile sociale de inserție. Deși întreprinderile sociale de inserție beneficiază de stimulente fiscale și alte forme de sprijin, multe dintre ele nu reușesc să respecte condițiile stricte privind angajarea persoanelor vulnerabile (minim 30% din angajați), ceea ce le împiedică să obțină certificarea necesară pentru a accesa facilități suplimentare.

4.3.2 Oportunități pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale

În ciuda acestor provocări, întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia se află în fața unor oportunități semnificative de dezvoltare, în special datorită fondurilor europene și inițiativelor de colaborare cu sectorul privat.

a) Sprijin prin fonduri europene

Fondul Social European Plus (FSE+) este o oportunitate esențială pentru finanțarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în România. În cadrul programului Educație și Ocupare 2021-2027, proiecte de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale sunt implementate cu succes în regiunile mai puțin dezvoltate, inclusiv Centru și Sud Muntenia.

Granturi nerambursabile. Prin apelurile de proiecte ale FSE+, întreprinderile sociale pot obține granturi de până la 100.000 de euro, care pot fi utilizate pentru crearea de locuri de muncă, formarea profesională și investiții în tehnologii moderne. În Regiunea Sud Muntenia, astfel de fonduri sunt deosebit de importante pentru județele Teleorman, Ialomița și Călărași, care au o economie mai slab dezvoltată.

Programul Operațional Regional (POR). POR oferă finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii întreprinderilor sociale, în special în zonele rurale. Aceste fonduri pot fi utilizate pentru construcția de facilități, achiziționarea de echipamente și modernizarea proceselor de producție. În Regiunea Centru, județele Harghita și Covasna pot beneficia de acest sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale de producție tradițională.

b) Dezvoltarea rețelelor de colaborare și parteneriate cu sectorul privat

O altă oportunitate importantă pentru întreprinderile sociale este dezvoltarea rețelelor de colaborare și a parteneriatelor cu sectorul privat, care poate oferi nu doar finanțare, ci și acces la piețe și expertiză.

Parteneriate cu corporații mari. Întreprinderile sociale pot colabora cu corporații mari pentru a crea lanțuri de aprovizionare sustenabile și a furniza produse și servicii către aceste companii. În Regiunea Centru, de exemplu, industria auto și cea IT oferă oportunități pentru întreprinderile sociale de a furniza servicii de suport și logistică.

Responsabilitatea socială corporativă (CSR). Tot mai multe companii din România adoptă programe de responsabilitate socială corporativă, prin care își asumă angajamente de colaborare cu întreprinderile sociale. Acest lucru oferă întreprinderilor sociale oportunități pentru accesarea de resurse și know-how din partea companiilor mari. În Regiunea Sud Muntenia, industria auto din Argeș și sectorul agricol din Ialomița pot fi parteneri strategici pentru întreprinderile sociale.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, parteneriatele cu sectorul privat sunt esențiale pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării întreprinderilor sociale. În regiunile Centru și Sud Muntenia, astfel de parteneriate ar putea deschide accesul la piețe și resurse critice, mai ales în industriile strategice, cum ar fi sectorul IT și cel auto

c) Promovarea achizițiilor publice sociale

O altă oportunitate esențială pentru întreprinderile sociale este creșterea accesului la achiziții publice sociale. Legea achizițiilor publice permite ca întreprinderile sociale de inserție să participe la contractele de achiziții publice pentru servicii și produse destinate persoanelor vulnerabile.

Achizițiile publice la nivel local. Consiliile județene și autoritățile locale din Regiunile Centru și Sud Muntenia pot juca un rol cheie în promovarea achizițiilor sociale. Acestea pot prioritiza întreprinderile sociale de inserție în cadrul contractelor publice, oferindu-le acces la contracte de furnizare a unor bunuri și servicii care au impact social, cum ar fi îngrijirea persoanelor vulnerabile, serviciile de catering pentru instituții publice sau producția de echipamente necesare comunității.

Stimulente pentru achizițiile publice sociale. Potrivit datelor din 2022, în România, achizițiile publice cu clauze sociale reprezintă mai puțin de 1% din totalul

achizițiilor publice, ceea ce indică o oportunitate semnificativă de creștere. Dezvoltarea de politici publice la nivel regional și local, care să stimuleze întreprinderile sociale să participe la achizițiile publice, poate genera un impact economic și social considerabil.

Deși întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia se confruntă cu o serie de provocări, cum ar fi accesul dificil la finanțare, birocrația și lipsa de informare, oportunitățile pentru dezvoltarea acestui sector sunt numeroase. Fondurile europene, rețelele de colaborare cu sectorul privat și promovarea achizițiilor publice sociale pot contribui semnificativ la consolidarea economiei sociale și la crearea de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile. O abordare strategică care să combine resursele financiare, parteneriatele public-private și un cadru legislativ mai flexibil ar putea stimula dezvoltarea durabilă a întreprinderilor sociale, transformându-le într-un motor al incluziunii sociale și economice în cele două regiuni.

5. Analiza SWOT a economiei sociale în Centru și Sud Muntenia (15-20 pagini)

Economia socială din regiunile Centru și Sud Muntenia are un rol important în promovarea incluziunii sociale și în crearea de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile. Totuși, dezvoltarea acestui sector este influențată de o serie de factori interni și externi care pot afecta pozitiv sau negativ performanțele întreprinderilor sociale. Analiza SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări) oferă o imagine clară asupra stării actuale a economiei sociale din aceste regiuni și a perspectivelor sale de dezvoltare.

5.1 Puncte tari

Economia socială din regiunile Centru și Sud Muntenia prezintă câteva puncte tari care contribuie la creșterea și consolidarea întreprinderilor sociale. Aceste puncte tari sunt reprezentate de capacitățile existente, resursele locale și experiențele pozitive din trecut în implementarea proiectelor.

a) Capacități instituționale și resurse umane calificate

Regiunile Centru și Sud Muntenia beneficiază de o serie de actori instituționali, precum agențiile locale și județene de ocupare a forței de muncă (AJOFM), organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) și cooperativele sociale, care joacă un rol esențial în dezvoltarea economiei sociale. De asemenea, în județele Brașov, Sibiu și Argeș, există o forță de muncă bine calificată, care poate sprijini dezvoltarea întreprinderilor sociale în domenii precum IT, industrie și servicii.

ONG-uri și cooperative. În Regiunea Centru, organizații precum Fundația Alături de Voi și Institutul de Economie Socială au contribuit la dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile. În Regiunea Sud Muntenia, cooperativele agricole din județele Teleorman și Ialomița joacă un rol important în susținerea agriculturii și a producției tradiționale.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, colaborarea dintre ONG-uri, cooperative și autoritățile locale în Regiunile Centru și Sud Muntenia creează un ecosistem favorabil pentru dezvoltarea economiei sociale. Aceste rețele sunt esențiale pentru formarea unei baze puternice de resurse umane calificate, capabile să răspundă nevoilor sociale și economice ale comunităților locale.

b) Resurse locale și tradiții

Regiunile Centru și Sud Muntenia dispun de resurse naturale și tradiții culturale care pot fi valorificate de întreprinderile sociale. În județele Harghita și Covasna, resursele forestiere și tradițiile meșteșugărești sunt elemente cheie pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale axate pe producția de bunuri artisanale și produse din lemn. De asemenea, în județele agricole din Sud Muntenia, precum Teleorman și Ialomița, întreprinderile sociale pot valorifica resursele agricole locale.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, resursele naturale și tradițiile locale pot fi utilizate pentru a dezvolta modele economice circulare. În Regiunea Centru, meșteșugurile și producția tradițională din Harghita și Covasna pot fi valorificate printr-o abordare orientată spre sustenabilitate, care să atragă investiții și să creeze locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile

c) Experițe pozitive din implementarea proiectelor europene

Întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia au beneficiat de fonduri europene prin diverse programe de finanțare, cum ar fi Fondul Social European Plus (FSE+) și Programul Operațional Regional (POR). În județele Brașov și Argeș, proiectele finanțate din fonduri europene au contribuit la crearea de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile și la dezvoltarea unor afaceri sociale sustenabile.

Barometrul Economiei Sociale 2023 subliniază că accesul la fonduri europene, cum ar fi cele din FSE+ și POR, a fost crucial pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia. Aceste fonduri au permis crearea de noi locuri de muncă și au încurajat incluziunea socială în comunitățile locale, mai ales în județele Brașov și Argeș.

Un exemplu pozitiv este proiectul "Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia", care a sprijinit înființarea și dezvoltarea a 21 de întreprinderi sociale, creând 147 de locuri de muncă pentru persoane vulnerabile.

5.2 Puncte slabe

În ciuda punctelor tari, economia socială din regiunile Centru și Sud Muntenia se confruntă cu o serie de puncte slabe care împiedică dezvoltarea și scalabilitatea întreprinderilor sociale.

a) Lipsa infrastructurii și resurselor tehnologice

În special în zonele rurale și în județele mai puțin dezvoltate, cum ar fi Teleorman, Ialomița și Călărași, întreprinderile sociale suferă de lipsa infrastructurii de bază și a resurselor tehnologice necesare pentru dezvoltarea afacerilor. Accesul limitat la internet de mare viteză, lipsa echipamentelor moderne și infrastructura deficitară de transport limitează capacitatea acestor întreprinderi de a-și extinde operațiunile și de a accesa piețe mai mari.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, în județele rurale din Sud Muntenia, precum Teleorman și Ialomița, întreprinderile sociale suferă din cauza lipsei infrastructurii digitale și de transport, care împiedică accesul acestora la piețele naționale și internaționale

b) Slaba informare și educare a publicului privind economia socială

Conform unui studiu realizat de Fundația Alături de Voi în 2021, peste 50% din populația din regiunile Centru și Sud Muntenia nu este familiarizată cu conceptul de economie socială și cu beneficiile acestui sector. Această lipsă de informare reprezintă un obstacol major în atragerea investițiilor și a resurselor pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale.

Educația deficitară privind economia socială afectează nu doar antreprenorii sociali, ci și potențialii clienți, care nu sunt conștienți de impactul pozitiv pe care îl au întreprinderile sociale asupra comunității.

Barometrul Economiei Sociale 2023 indică faptul că 50% dintre cetățenii din Regiunile Centru și Sud Muntenia nu sunt conștienți de existența întreprinderilor sociale și a impactului lor pozitiv asupra comunității. Această lipsă de conștientizare limitează sprijinul public și reduce accesul întreprinderilor sociale la oportunități de colaborare și finanțare.

c) Acces limitat la formare profesională și mentorat

Mulți dintre antreprenorii sociali din regiunile Centru și Sud Muntenia se confruntă cu lipsa accesului la programe de formare profesională și mentorat în domenii esențiale, precum managementul afacerilor sociale, accesarea fondurilor europene și dezvoltarea planurilor de afaceri. Acest lucru afectează capacitatea întreprinderilor sociale de a crește și de a deveni sustenabile.

5.3 Oportunități

În ciuda provocărilor, întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia au la dispoziție o serie de oportunități importante pentru dezvoltare, datorită sprijinului oferit de fondurile europene și de inițiativele de colaborare cu sectorul privat.

a) Accesarea fondurilor europene

Fondurile europene reprezintă o oportunitate esențială pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale. Prin programele precum Fondul Social European Plus (FSE+), Programul Operațional Regional (POR) și Programul Start-Up Nation, întreprinderile sociale pot accesa granturi și finanțări nerambursabile pentru crearea de locuri de muncă și investiții în infrastructura necesară.

FSE+ oferă fonduri pentru dezvoltarea de noi întreprinderi sociale, cu granturi de până la 100.000 de euro pentru proiecte de incluziune socială și ocuparea forței de muncă în comunități vulnerabile.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, FSE+ este un instrument vital pentru sprijinirea întreprinderilor sociale, oferind granturi care permit crearea de locuri de muncă și investiții în dezvoltarea sustenabilă. În regiunile Centru și Sud Muntenia, fondurile europene au sprijinit înființarea unor întreprinderi sociale inovatoare, axate pe incluziunea persoanelor vulnerabile.

b) Dezvoltarea sustenabilă și economia circulară

Interesul tot mai mare pentru dezvoltarea sustenabilă și economia circulară reprezintă o oportunitate pentru întreprinderile sociale care se concentrează pe producția de bunuri și servicii ecologice. În Regiunea Centru, județele Brașov și Sibiu au început să dezvolte rețele de întreprinderi sociale care se specializează în reciclarea materialelor și producția de bunuri ecologice, susținând astfel tranziția către o economie circulară.

Social Enterprises and their Ecosystems in Europe subliniază că economia circulară reprezintă o oportunitate majoră pentru întreprinderile sociale. În Regiunea Centru, județele Brașov și Sibiu au dezvoltat modele de afaceri sociale bazate pe reciclare și reutilizarea resurselor, atrăgând astfel interesul investitorilor și al autorităților locale

c) Creșterea cererii pentru produse și servicii sociale

O altă oportunitate importantă pentru întreprinderile sociale este creșterea cererii pentru produse și servicii sociale, în special în sectoarele de îngrijire a vârstnicilor, integrarea persoanelor cu dizabilități și educație. Pe măsură ce populația din regiunile Centru și Sud Muntenia îmbătrânește, cererea pentru servicii de îngrijire la domiciliu și alte servicii sociale crește, oferind întreprinderilor sociale oportunități semnificative de extindere.

5.4 Amenințări

În contextul actual, întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia se confruntă cu o serie de amenințări care le pot afecta stabilitatea și creșterea pe termen lung.

a) Crize economice și instabilitatea financiară

Crizele economice globale și naționale reprezintă o amenințare majoră pentru întreprinderile sociale, care sunt mai vulnerabile la schimbările economice decât sectorul privat tradițional. Criza economică din perioada pandemiei COVID-19 a afectat grav multe întreprinderi sociale, care au înregistrat scăderi semnificative ale veniturilor și au fost nevoite să reducă personalul.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, întreprinderile sociale sunt mai vulnerabile la schimbările economice, având marje de profit reduse și acces limitat la finanțare externă. În perioade de criză economică, multe dintre aceste întreprinderi sunt forțate să-și reducă activitatea, ceea ce afectează direct angajații vulnerabili pe care îi susțin

b) Instabilitatea legislativă

Deși Legea 219/2015 oferă un cadru legal pentru întreprinderile sociale, instabilitatea legislativă și modificările frecvente ale politicilor publice afectează capacitatea întreprinderilor sociale de a planifica pe termen lung. Lipsa unei implementări consistente a legislației și a stimulentei fiscale, precum și birocrăția excesivă, creează obstacole majore pentru întreprinderile sociale.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, instabilitatea legislativă din România este o barieră semnificativă pentru întreprinderile sociale, care întâmpină dificultăți în respectarea condițiilor impuse pentru obținerea certificărilor și accesul la finanțare. Birocrația excesivă descurajează multe inițiative sociale, în special în zonele rurale.

c) Competiția cu sectorul privat tradițional

Întreprinderile sociale se confruntă cu o competiție acerbă din partea sectorului privat tradițional, în special în sectoare precum producția, IT și agricultura. Întreprinderile sociale au marje de profit mai mici și capacități limitate de investiții, ceea ce le face mai puțin competitive pe piață.

Analiza SWOT evidențiază atât punctele forte, cât și provocările majore pentru întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia. În timp ce accesul la fonduri europene și creșterea interesului pentru dezvoltarea sustenabilă reprezintă oportunități semnificative, întreprinderile sociale trebuie să depășească barierele legate de accesul la finanțare, informare și infrastructură pentru a deveni sustenabile pe termen lung.

6. Grupuri țintă și nevoile identificate (15-20 pagini)

Una dintre provocările majore pentru regiunile Centru și Sud Muntenia este integrarea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile, în special tinerii NEETs (Not in Employment, Education or Training). Aceștia reprezintă un grup cu nevoi specifice și obstacole majore în accesul la locuri de muncă, formare profesională și educație. Întreprinderile sociale pot juca un rol cheie în integrarea acestor tineri, oferindu-le oportunități de angajare și sprijin pentru dezvoltarea abilităților profesionale.

6.1 Tineri NEETs

Tinerii NEETs sunt definiți ca persoane cu vârsta între 15 și 29 de ani care nu sunt angajați, nu urmează un program de educație sau formare și nu participă la activități de pregătire profesională. Acest grup se confruntă cu multiple obstacole în calea ocupării, având o rată ridicată a excluziunii sociale și fiind expus unor riscuri semnificative de marginalizare economică.

a) Statistici actualizate despre tinerii NEETs în regiunile Centru și Sud Muntenia

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică (INS) și Eurostat, România are una dintre cele mai ridicate rate de NEETs din Uniunea Europeană. În

2022, procentul tinerilor NEETs la nivel național era de aproximativ 15,4%, comparativ cu media UE de 10,6%.

Regiunea Centru. Procentul tinerilor NEETs în Regiunea Centru se situează în jur de 14%, ceea ce reprezintă un număr semnificativ de tineri care nu au acces la educație, formare profesională sau locuri de muncă. În județele Brașov și Sibiu, rata NEETs este mai scăzută, la aproximativ 12%, în timp ce în județele Harghita și Covasna aceasta ajunge la 17%, reflectând o lipsă de oportunități în zonele rurale.

Regiunea Sud Muntenia. Situația este mai gravă în Regiunea Sud Muntenia, unde procentul tinerilor NEETs este de 16,8%. Județele Teleorman, Ialomița și Călărași sunt cele mai afectate, cu rate de NEETs de peste 20%, în timp ce județele Argeș și Dâmbovița înregistrează procente mai mici, de aproximativ 13-14%.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, întreprinderile sociale au capacitatea de a oferi oportunități valoroase pentru integrarea tinerilor NEETs pe piața muncii. În Regiunea Sud Muntenia, întreprinderile sociale care activează în domenii precum reciclarea și producția artizanală au demonstrat că pot oferi locuri de muncă stabile și programe de formare profesională adaptate nevoilor tinerilor NEETs

Aceste date subliniază necesitatea unor măsuri urgente pentru a integra acest grup vulnerabil în piața muncii și pentru a le oferi acces la educație și formare profesională.

6.1.2 Obstacole în calea ocupării

Tinerii NEETs se confruntă cu multiple obstacole care le îngreunează accesul la piața muncii. Printre acestea se numără:

a) Lipsa de educație și competențe relevante

Unul dintre principalele obstacole pentru tinerii NEETs este lipsa de educație și competențe profesionale. Mulți dintre aceștia au abandonat școala sau nu au avut acces la educație de calitate, ceea ce le limitează posibilitățile de angajare. De asemenea, lipsa accesului la programe de formare profesională este un factor major care contribuie la excluziunea lor de pe piața muncii. Potrivit unui raport realizat de Eurostat în 2022, 45% dintre tinerii NEETs din România nu au finalizat studiile secundare, iar 70% nu au competențe tehnice sau profesionale care să le permită accesul la locuri de muncă bine remunerate.

b) Lipsa accesului la oportunități de angajare

În special în județele rurale din Sud Muntenia și Centru, tinerii NEETs se confruntă cu o lipsă de oportunități de angajare, datorată declinului agriculturii, migrației masive a forței de muncă și lipsei investițiilor în industrii moderne. Multe dintre aceste zone sunt dependente de agricultură de subsistență sau de câteva mari întreprinderi industriale, care nu oferă suficiente locuri de muncă pentru tineri. În județele rurale din Regiunea Sud Muntenia, cum ar fi Teleorman și Ialomița, 30% dintre tinerii NEETs au raportat că nu găsesc oportunități de muncă în zona lor de rezidență, iar 40% au considerat migrarea în afara țării drept o soluție.

c) Excluderea socială și problemele personale

Mulți tineri NEETs se confruntă cu excluderea socială și probleme personale complexe, cum ar fi sărăcia, situația familială dificilă sau dependența de ajutoarele sociale. Acești factori agravează situația și îi împiedică să se integreze în economia formală. Un studiu realizat de Institutul Național de Statistică în 2021 a arătat că 30% dintre tinerii NEETs din zonele rurale provin din familii aflate în sărăcie extremă, ceea ce le limitează accesul la educație și resurse de formare profesională.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, formarea profesională și educația continuă sunt esențiale pentru integrarea tinerilor NEETs pe piața muncii. Întreprinderile sociale pot oferi un cadru de învățare flexibil, adaptat nevoilor specifice ale acestui grup vulnerabil, sprijinindu-i în dezvoltarea competențelor tehnice și antreprenoriale necesare pentru integrarea lor în economie.

6.1.3 Măsuri propuse pentru integrarea tinerilor NEETs în economia socială

Economia socială poate juca un rol crucial în integrarea tinerilor NEETs pe piața muncii, oferindu-le oportunități de angajare și formare profesională în domenii care sprijină incluziunea socială. În regiunile Centru și Sud Muntenia, măsurile propuse pentru a sprijini integrarea tinerilor NEETs includ:

a) Programe de formare profesională și ucenicie în întreprinderile sociale

Unul dintre principalele instrumente pentru integrarea tinerilor NEETs este dezvoltarea programelor de formare profesională și a programelor de ucenicie în cadrul întreprinderilor sociale. Aceste programe pot ajuta tinerii să dobândească competențele necesare pentru a accesa locuri de muncă în sectoare precum producția artizanală, reciclarea, agricultura sustenabilă și serviciile sociale. În cadrul proiectului "Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia", tinerii NEETs beneficiază de formare profesională

de 180 de ore în domeniul antreprenoriatului social și al managementului întreprinderilor sociale. Acest program le oferă competențele necesare pentru a se angaja în întreprinderi sociale sau pentru a-și dezvolta propriile afaceri sociale.

b) Mentorat și consiliere personalizată

O altă măsură esențială pentru integrarea tinerilor NEETs este oferirea de mentorat și consiliere personalizată, care să le permită să își dezvolte abilitățile interpersonale, să înțeleagă cerințele pieței muncii și să depășească barierele personale. Aceste servicii de mentorat pot fi oferite prin parteneriate între întreprinderile sociale, organizațiile neguvernamentale și autoritățile locale. Un studiu realizat de Fundația Concordia în 2021 a arătat că tinerii NEETs care au participat la programe de mentorat au avut o rată de angajare cu 20% mai mare comparativ cu cei care nu au beneficiat de astfel de servicii.

Barometrul Economiei Sociale 2023 arată că inițiativele finanțate prin Fondul Social European Plus (FSE+) oferă un sprijin esențial pentru dezvoltarea programelor de ucenicie și formare profesională destinate tinerilor NEETs. Aceste programe nu doar că îmbunătățesc competențele acestora, dar creează și oportunități reale de angajare în întreprinderi sociale.

c) Stimulente financiare pentru întreprinderile sociale

Pentru a stimula angajarea tinerilor NEETs în întreprinderile sociale, este important ca guvernul și autoritățile locale să ofere stimulente financiare întreprinderilor sociale care angajează tineri vulnerabili. Aceste stimulente pot include scutiri de taxe, subvenții pentru salarii și acces prioritar la contracte de achiziții publice sociale.

Programul Start-Up Nation pentru întreprinderi sociale. Acest program oferă finanțare nerambursabilă de până la 200.000 de lei pentru întreprinderile sociale care angajează tineri NEETs și alte categorii vulnerabile.

6.2 Șomeri de lungă durată.

Șomerii de lungă durată reprezintă unul dintre cele mai vulnerabile grupuri de pe piața muncii din România și, în mod special, din regiunile Centru și Sud Muntenia. Aceștia sunt definiți ca persoane care nu au avut un loc de muncă remunerat pentru o perioadă mai mare de 12 luni. Conform datelor statistice, șomerii de lungă durată se confruntă cu o serie de provocări economice și sociale care necesită intervenții specifice, în special în ceea ce privește educația, recalificarea și integrarea pe piața muncii.

6.2.1 Statistici privind șomerii de lungă durată în regiunile Centru și Sud Muntenia

Conform Institutului Național de Statistică (INS) și datelor furnizate de Eurostat pentru 2022, șomajul de lungă durată rămâne o problemă majoră în România. La nivel național, rata șomerilor de lungă durată era de 35% din totalul șomerilor în 2022, ceea ce înseamnă că peste o treime din șomeri nu au avut un loc de muncă de mai bine de un an.

În Regiunea Centru, rata șomerilor de lungă durată este de aproximativ 28-30%, conform datelor din 2022. În județele Brașov și Sibiu, această rată este relativ scăzută, la aproximativ 25%, datorită dezvoltării economice și a oportunităților mai mari de angajare. În județele Harghita și Covasna, însă, rata șomajului de lungă durată ajunge la 35%, reflectând lipsa locurilor de muncă și a programelor de recalificare adecvate.

În Regiunea Sud Muntenia, situația este mai gravă, cu o rată a șomajului de lungă durată de aproximativ 40% în județele Teleorman, Ialomița și Călărași. Aceste județe se confruntă cu o lipsă cronică de investiții și oportunități de muncă, ceea ce face dificilă reintegrarea persoanelor care au fost șomere pentru o perioadă lungă de timp.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, mediul rural din regiunile Sud Muntenia și Centru se confruntă cu o lipsă acută de investiții și oportunități economice. Această situație afectează în mod direct șomerii de lungă durată, care se confruntă cu obstacole majore în accesarea locurilor de muncă din cauza infrastructurii limitate și a lipsei de programe de recalificare

6.2.2 Nevoi educaționale și de recalificare

Pentru șomerii de lungă durată, principala problemă o reprezintă lipsa educației și a competențelor relevante pentru piața muncii moderne. În multe cazuri, aceștia au calificări vechi sau neadaptate la cerințele actuale ale pieței, iar mulți dintre ei nu au acces la programe de recalificare sau nu sunt conștienți de oportunitățile disponibile.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, educația digitală este esențială pentru reintegrarea șomerilor de lungă durată pe piața muncii. Întreprinderile sociale pot oferi programe de formare digitală care să sprijine acest grup vulnerabil să acceseze locuri de muncă în industrii precum IT și servicii online.

a) Lipsa calificărilor tehnice și profesionale

O mare parte dintre șomerii de lungă durată din regiunile Centru și Sud Muntenia nu au competențe tehnice sau profesionale adecvate pentru sectoarele economice în creștere, cum ar fi IT, servicii și industrie. Mulți dintre aceștia au lucrat anterior în agricultură, construcții sau alte domenii care au cunoscut un declin, fiind astfel nevoiași de recalificare. Potrivit datelor oferite de Eurostat, aproximativ 60% dintre șomerii de lungă durată din România nu dețin competențe profesionale actualizate. În Regiunea Sud Muntenia, acest procent este chiar mai ridicat, la 65%, în special în județele rurale, unde oportunitățile de formare profesională sunt limitate.

b) Nevoia de educație digitală

În era digitală, lipsa competențelor digitale este una dintre principalele bariere în calea reintegrării șomerilor de lungă durată pe piața muncii. Deși tehnologia joacă un rol din ce în ce mai important în toate domeniile economice, mulți dintre șomerii de lungă durată nu au acces la programe de alfabetizare digitală și nu dețin competențele necesare pentru a se adapta la noile cerințe ale pieței. Conform Eurostat, 70% dintre șomerii de lungă durată din România nu au competențe digitale de bază, ceea ce le reduce considerabil șansele de a se angaja în industrii moderne. În regiunile Centru și Sud Muntenia, acest procent este de aproximativ 65%, în special în județele cu infrastructură tehnologică mai slab dezvoltată.

c) Nevoia de programe de educație continuă și recalificare

Șomerii de lungă durată au nevoie de programe de recalificare și educație continuă, care să le ofere competențe relevante și să îi ajute să revină pe piața muncii. Programele de recalificare trebuie să fie adaptate la cerințele locale ale pieței muncii și să includă formare în sectoare precum industria manufacturieră, serviciile sociale și IT.

6.2.3 Programe de formare și suport oferit de întreprinderile sociale

Întreprinderile sociale joacă un rol esențial în sprijinirea șomerilor de lungă durată, oferindu-le acces la programe de formare profesională, locuri de muncă și suport pentru integrarea pe piața muncii. Prin natura lor, întreprinderile sociale sunt orientate către incluziunea socială și economică, oferind soluții pentru cei care sunt marginalizați pe piața muncii.

a) Programe de formare profesională în cadrul întreprinderilor sociale

Întreprinderile sociale pot oferi programe de formare profesională adaptate la nevoile șomerilor de lungă durată, ajutându-i să dobândească competențele necesare pentru sectoarele economice locale. Aceste programe de formare pot include cursuri de calificare în domenii precum producția industrială, IT, meșteșuguri, reciclare și agricultură ecologică.

În cadrul proiectului "Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia", șomerii de lungă durată au acces la programe de formare de 180 de ore în managementul întreprinderilor sociale și accesarea fondurilor europene. Aceste programe le oferă competențe tehnice și antreprenoriale care îi ajută să se integreze în cadrul întreprinderilor sociale sau să își deschidă propriile afaceri.

b) Suport pentru angajarea șomerilor de lungă durată

Întreprinderile sociale pot oferi locuri de muncă șomerilor de lungă durată, ajutându-i să își recapete încrederea și să dobândească experiență profesională relevantă. Prin angajarea șomerilor de lungă durată, întreprinderile sociale contribuie la reducerea excluziunii sociale și la reintegrarea acestora în economie.

Conform unui raport realizat de Fundația Alături de Voi în 2022, întreprinderile sociale din România au reușit să angajeze aproximativ 15% din șomerii de lungă durată care au participat la programe de formare profesională, contribuind astfel la reducerea șomajului de lungă durată în comunitățile vulnerabile.

c) Programe de mentorat și consiliere personalizată

Un alt instrument esențial pentru sprijinirea șomerilor de lungă durată este oferirea de mentorat și consiliere personalizată. Întreprinderile sociale pot oferi servicii de mentorat pentru a ajuta șomerii de lungă durată să își dezvolte abilitățile interpersonale, să înțeleagă cerințele pieței muncii și să depășească barierele personale care îi împiedică să se angajeze.

În județul Brașov, proiectele de mentorat implementate de întreprinderile sociale au ajutat șomerii de lungă durată să își îmbunătățească abilitățile profesionale și să acceseze locuri de muncă în industria IT și serviciile sociale.

Social Enterprises and their Ecosystems in Europe indică faptul că întreprinderile sociale au reușit să ofere soluții eficiente pentru reintegrarea șomerilor de lungă

durată prin programe de formare profesională adaptate cerințelor pieței locale. În județele Harghita și Covasna, întreprinderile sociale din sectorul reciclării au creat locuri de muncă pentru șomerii de lungă durată, contribuind la incluziunea socială și economică a acestora.

6.2.4 Impactul întreprinderilor sociale asupra reintegrării șomerilor de lungă durată

Întreprinderile sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia au un impact semnificativ asupra reintegrării șomerilor de lungă durată pe piața muncii, oferindu-le oportunități de angajare și sprijin pentru dezvoltarea personală și profesională. Prin oferirea de locuri de muncă și programe de formare adaptate, întreprinderile sociale contribuie la reducerea șomajului de lungă durată și la creșterea incluziunii sociale.

6.3 Alte grupuri vulnerabile. Persoane cu dizabilități, minorități, persoane din mediul rural dezavantajat.

În regiunile Centru și Sud Muntenia, incluziunea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile, precum persoanele cu dizabilități, minoritățile etnice și persoanele din mediul rural dezavantajat, este o provocare majoră. Aceste grupuri sunt expuse unui risc crescut de excluziune socială și economică, iar întreprinderile sociale pot oferi soluții eficiente pentru a sprijini integrarea lor pe piața muncii.

6.3.1 Persoane cu dizabilități

a) Statistici privind persoanele cu dizabilități în România și în regiunile Centru și Sud Muntenia

Conform Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD), în 2022, România avea aproximativ 850.000 de persoane cu dizabilități, reprezentând aproximativ 3,8% din populația totală. Dintre acestea, doar 7% erau încadrate în câmpul muncii, o rată foarte scăzută comparativ cu media Uniunii Europene, care este de aproximativ 50%. În regiunile Centru și Sud Muntenia, situația este și mai dificilă din cauza infrastructurii limitate și a lipsei de oportunități de angajare adaptate nevoilor lor.

Conform datelor disponibile pentru 2022, în județele Brașov și Sibiu, aproximativ 5.500 de persoane cu dizabilități erau înregistrate oficial, dar doar 5-6% dintre acestea erau angajate. În județele Harghita și Covasna, ratele de angajare sunt și mai scăzute, sub 3%.

În județele Teleorman, Ialomița și Călărași, numărul persoanelor cu dizabilități este de aproximativ 8.000, dar doar 2-3% dintre acestea sunt integrate pe piața muncii, din cauza lipsei de locuri de muncă adaptate și a accesului limitat la programe de formare și recalificare.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, întreprinderile sociale de inserție joacă un rol esențial în sprijinirea persoanelor cu dizabilități, oferindu-le locuri de muncă adaptate și acces la formare profesională. În județele Brașov și Sibiu, astfel de întreprinderi sociale au reușit să creeze locuri de muncă pentru persoane cu dizabilități, contribuind la creșterea incluziunii sociale.

b) Oportunități de incluziune prin întreprinderile sociale

Întreprinderile sociale de inserție oferă oportunități unice pentru persoanele cu dizabilități, prin crearea de locuri de muncă adaptate și prin furnizarea de programe de formare specializată. Aceste întreprinderi sunt obligate prin lege să angajeze cel puțin 30% din forța de muncă din rândul persoanelor vulnerabile, inclusiv persoane cu dizabilități.

În județele Brașov și Sibiu, mai multe întreprinderi sociale activează în domenii precum producția de bunuri artisanale și reciclare, oferind locuri de muncă persoanelor cu dizabilități. Acestea primesc sprijin financiar prin Fondul Social European Plus (FSE+) și alte programe europene, care contribuie la crearea de locuri de muncă adaptate.

În cadrul unor întreprinderi sociale din Regiunea Sud Muntenia, sunt oferite cursuri de recalificare pentru persoanele cu dizabilități în domenii precum IT și meșteșuguri, ajutându-le să dobândească competențe noi și să își găsească locuri de muncă mai adaptate nevoilor lor.

6.3.2 Minorități etnice

a) Statistici despre minoritățile etnice și accesul lor la piața muncii

În regiunile Centru și Sud Muntenia, minoritatea romă reprezintă unul dintre cele mai vulnerabile grupuri etnice în ceea ce privește accesul la piața muncii. Potrivit Institutului Național de Statistică, în România trăiesc aproximativ 600.000 de romi (estimările neoficiale indicând o populație mult mai mare, de peste 1 milion). Aceștia se confruntă cu discriminare, marginalizare socială și acces limitat la educație și oportunități de angajare.

În județele Mureș și Brașov, populația de etnie romă reprezintă aproximativ 8-10% din totalul populației. În ciuda acestui procent semnificativ, rata de ocupare a forței de muncă în rândul romilor este de sub 20%, iar mulți dintre ei sunt angajați în economia informală.

În județele Teleorman și Ialomița, populația de etnie romă reprezintă aproximativ 12-15% din populația totală, dar ratele de angajare sunt extrem de scăzute, în jur de 15%. Lipsa educației formale și discriminarea persistentă sunt principalele bariere în calea incluziunii pe piața muncii.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, întreprinderile sociale joacă un rol important în sprijinirea minorităților etnice, oferindu-le acces la programe de formare profesională și locuri de muncă adaptate. În județul Mureș, de exemplu, întreprinderile sociale care activează în producția artizanală și construcții au angajat persoane de etnie romă, contribuind astfel la incluziunea socială și economică a acestora.

b) Oportunități de incluziune prin antreprenoriatul social

Întreprinderile sociale joacă un rol esențial în sprijinirea minorităților etnice, oferindu-le acces la programe de formare profesională și oportunități de angajare în comunitățile lor.

Întreprinderile sociale din județele Brașov și Mureș derulează programe de formare profesională pentru tinerii romi, în domenii precum construcțiile, agricultura ecologică și producția artizanală. Aceste programe sunt finanțate prin Fondul Social European și alte fonduri europene, având scopul de a crește angajabilitatea acestui grup vulnerabil.

În județul Mureș, o întreprindere socială de inserție, specializată în producția de textile și obiecte decorative, a reușit să angajeze 50 de romi, oferindu-le oportunități de angajare și recalificare profesională.

6.3.3 Persoane din mediul rural dezavantajat

a) Statistici despre excluziunea socială în mediul rural

Conform datelor Eurostat, peste 45% din populația României trăiește în mediul rural, iar regiunile Centru și Sud Muntenia nu fac excepție. Persoanele din mediul rural dezavantajat se confruntă cu lipsa accesului la infrastructură, educație limitată și oportunități reduse de angajare, ceea ce conduce la un grad ridicat de excluziune socială.

În județele Harghita și Covasna, comunitățile rurale se confruntă cu o rată ridicată a sărăciei și a șomajului. Lipsa investițiilor în infrastructură și servicii publice face ca multe persoane să nu aibă acces la programe de formare profesională sau oportunități de angajare.

În județele Teleorman și Ialomița, mediul rural este caracterizat de o dependență de agricultura de subsistență și de o rată ridicată a migrației, ceea ce duce la un număr mare de gospodării fără surse stabile de venit.

b) Oportunități de incluziune prin întreprinderile sociale

Întreprinderile sociale pot juca un rol important în sprijinirea persoanelor din mediul rural dezavantajat, oferindu-le oportunități de angajare și acces la programe de formare profesională în domenii relevante pentru comunitățile lor.

În Regiunea Sud Muntenia, întreprinderile sociale din sectorul agriculturii ecologice pot angaja persoane din mediul rural dezavantajat, oferindu-le posibilitatea de a lucra în condiții mai bune și de a produce alimente ecologice care să fie vândute pe piețele locale.

În județele Covasna și Harghita, întreprinderile sociale au dezvoltat cooperative agricole care oferă locuri de muncă pentru persoanele din mediul rural, ajutându-le să își valorifice resursele locale și să obțină venituri din producția agricolă și meșteșugărească.

Barometrul Economiei Sociale 2023 arată că întreprinderile sociale din mediul rural joacă un rol crucial în crearea de locuri de muncă și oportunități economice pentru persoanele din comunitățile dezavantajate. Cooperativele agricole din județele Harghita și Covasna au reușit să angajeze persoane din mediul rural, oferindu-le posibilitatea de a-și valorifica resursele locale și de a participa la economia locală.

7. Concluzii și Recomandări Strategice (10-12 pagini)

Economia socială din regiunile Centru și Sud Muntenia este o componentă esențială pentru dezvoltarea economică sustenabilă și incluziunea socială a grupurilor vulnerabile. Deși acest sector a înregistrat progrese semnificative în ultimii ani, există încă multe provocări care împiedică dezvoltarea întreprinderilor sociale și includerea eficientă a persoanelor vulnerabile pe piața muncii. În această secțiune, vom analiza concluziile generale privind stadiul economiei sociale în cele două regiuni și vom formula recomandări strategice pentru sprijinirea dezvoltării acesteia.

7.1 Concluzii generale despre stadiul economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia

a) Dezvoltare inegală între județele din cele două regiuni

În regiunile Centru și Sud Muntenia, dezvoltarea economiei sociale variază semnificativ între județele din cadrul fiecărei regiuni. Județele dezvoltate din punct de vedere economic, cum ar fi Brașov, Sibiu sau Argeș, au un număr mai mare de întreprinderi sociale active, mai multe resurse financiare și acces mai bun la programe de sprijin. În schimb, județele mai puțin dezvoltate, cum ar fi Harghita, Covasna, Teleorman și Ialomița, au un număr redus de întreprinderi sociale și resurse limitate pentru dezvoltarea acestora.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, diferențele de dezvoltare dintre județele din regiunile Centru și Sud Muntenia se datorează, în principal, accesului inegal la resurse financiare și la infrastructură. De exemplu, județele Brașov și Sibiu beneficiază de un ecosistem economic mai robust, inclusiv investiții străine și infrastructură bine dezvoltată, în timp ce județele Teleorman și Ialomița sunt afectate de lipsa investițiilor și a accesului la finanțare.

b) Pondere scăzută a întreprinderilor sociale de inserție

Întreprinderile sociale de inserție, care joacă un rol esențial în angajarea persoanelor vulnerabile, sunt foarte puțin dezvoltate în regiunile Centru și Sud Muntenia. Aceste întreprinderi au obligația de a angaja cel puțin 30% din personalul lor din rândul persoanelor vulnerabile, însă multe dintre ele se confruntă cu dificultăți în a atrage angajați din aceste grupuri și în a asigura sustenabilitatea economică.

Social Enterprises and their Ecosystems in Europe indică faptul că, deși întreprinderile sociale de inserție au un impact semnificativ asupra integrării persoanelor vulnerabile pe piața muncii, ele se confruntă cu provocări majore legate de sustenabilitatea financiară. Multe întreprinderi de inserție nu reușesc să atragă resurse suficiente pentru a susține angajarea unui număr semnificativ de persoane din grupuri vulnerabile.

c) Acces limitat la finanțare și resurse

Unul dintre obstacolele majore pentru dezvoltarea economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia este accesul limitat la finanțare. Întreprinderile sociale întâmpină dificultăți în accesarea fondurilor europene, finanțării bancare și altor forme de sprijin financiar, în special în zonele rurale și mai puțin dezvoltate.

Barometrul Economiei Sociale 2023 arată că multe întreprinderi sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia se confruntă cu dificultăți în accesarea fondurilor europene și a creditelor bancare, în special în zonele rurale. Deși Fondul Social European Plus (FSE+) și alte programe europene oferă soluții de finanțare, criteriile complexe și birocrația excesivă reprezintă bariere semnificative pentru accesul la aceste resurse.

d) Capacități de management și formare profesională limitate

Un alt punct slab identificat este lipsa competențelor de management și formare profesională pentru angajații și managerii întreprinderilor sociale. Această lipsă de competențe afectează capacitatea întreprinderilor sociale de a se dezvolta și de a-și extinde activitățile, în special în sectoarele cu potențial de creștere, cum ar fi IT, agricultura ecologică și reciclarea.

Conform Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, dezvoltarea competențelor de management și formare profesională pentru angajații din întreprinderile sociale este esențială pentru succesul acestora. În județele rurale din Regiunea Sud Muntenia, unde accesul la programe de formare este limitat, întreprinderile sociale se confruntă cu dificultăți semnificative în a-și extinde activitățile și a-și îmbunătăți performanțele economice.

7.2 Recomandări pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale

Pentru a sprijini dezvoltarea întreprinderilor sociale și a economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia, este necesară o abordare strategică bazată pe politici de intervenție care să răspundă nevoilor specifice ale acestui sector. Următoarele recomandări vizează măsuri concrete care pot fi adoptate de autoritățile locale și regionale pentru a stimula creșterea întreprinderilor sociale și pentru a integra grupurile vulnerabile pe piața muncii.

a) Îmbunătățirea accesului la finanțare pentru întreprinderile sociale

Una dintre prioritățile majore pentru dezvoltarea economiei sociale este crearea unor mecanisme mai eficiente de finanțare a întreprinderilor sociale. Fondurile europene, finanțarea bancară și alte surse de finanțare trebuie să fie mai accesibile pentru întreprinderile sociale, în special pentru cele din județele mai puțin dezvoltate.

Crearea unor scheme de finanțare dedicate pentru întreprinderile sociale prin Fondul Social European Plus (FSE+) și Programul Operațional Regional (POR), cu criterii mai flexibile pentru accesarea finanțării. De asemenea, încurajarea băncilor

să creeze produse financiare dedicate întreprinderilor sociale, cu dobânzi reduse și garanții adaptate specificului acestora.

Pentru a facilita accesul întreprinderilor sociale la finanțare, Barometrul Economiei Sociale 2023 propune simplificarea procedurilor de aplicare pentru fondurile europene și crearea unor mecanisme de sprijin tehnic care să ajute întreprinderile sociale să dezvolte proiecte viabile. În plus, programele de microfinanțare pot oferi soluții financiare flexibile pentru întreprinderile din mediul rural

b) Stimularea formării profesionale și a competențelor de management

Pentru a îmbunătăți performanțele întreprinderilor sociale, este esențială creșterea capacităților de management și oferirea de programe de formare profesională pentru angajații și managerii din acest sector.

Implementarea unor programe de formare profesională cofinanțate prin FSE+, axate pe managementul întreprinderilor sociale, accesarea fondurilor europene, și dezvoltarea competențelor digitale. Aceste programe trebuie să fie disponibile și accesibile întreprinderilor din mediul rural și județele mai puțin dezvoltate.

Social Enterprises and their Ecosystems in Europe subliniază că formarea profesională în domenii precum managementul întreprinderilor sociale și competențele digitale este esențială pentru dezvoltarea acestui sector. Programele cofinanțate prin Fondul Social European Plus (FSE+) trebuie să includă module specifice pentru dezvoltarea acestor competențe, adaptate nevoilor locale.

c) Stimulente fiscale și financiare pentru întreprinderile sociale de inserție

Întreprinderile sociale de inserție joacă un rol cheie în angajarea persoanelor vulnerabile, dar pentru a le stimula dezvoltarea este necesară acordarea unor stimulente fiscale și financiare suplimentare.

Acordarea de subvenții pentru angajarea persoanelor vulnerabile, scutiri de taxe și alte facilități fiscale pentru întreprinderile sociale de inserție care angajează un procent ridicat de persoane din grupuri dezavantajate, cum ar fi persoanele cu dizabilități, tinerii NEETs și șomerii de lungă durată.

În țări precum Franța și Spania, întreprinderile sociale de inserție beneficiază de stimulente fiscale semnificative, cum ar fi scutiri de impozite și acces preferențial la contracte de achiziții publice. Barometrul Economiei Sociale 2023 sugerează

adoptarea unor măsuri similare în România pentru a sprijini dezvoltarea acestui tip de întreprinderi.

d) Promovarea achizițiilor publice cu clauze sociale

Achizițiile publice reprezintă o oportunitate semnificativă pentru întreprinderile sociale, în special cele de inserție. Promovarea achizițiilor publice cu clauze sociale poate crea cerere pentru produsele și serviciile furnizate de întreprinderile sociale, sprijinind astfel creșterea acestora.

Încurajarea autorităților locale și regionale să includă clauze sociale în procedurile de achiziții publice, prin care să fie favorizate întreprinderile sociale de inserție. Aceasta poate contribui la crearea de locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile și la dezvoltarea economiei sociale la nivel local.

Social Enterprises and their Ecosystems in Europe arată că achizițiile publice cu clauze sociale au un impact major asupra dezvoltării întreprinderilor sociale. Prin includerea unor criterii sociale în procedurile de achiziții publice, întreprinderile sociale de inserție au o șansă mai mare de a accesa contracte și de a contribui la incluziunea socială.

e) Crearea unei rețele de sprijin pentru întreprinderile sociale

Întreprinderile sociale beneficiază semnificativ de colaborări intersectoriale și de acces la rețele de sprijin care să le ofere consiliere, mentorat și sprijin tehnic pentru dezvoltare.

Crearea unor rețele regionale de sprijin pentru întreprinderile sociale, care să includă parteneriate între autoritățile locale, ONG-uri, sectorul privat și alte organizații relevante. Aceste rețele pot oferi sprijin tehnic și financiar pentru întreprinderile sociale și pot facilita schimbul de bune practici.

Conform Barometrului Economiei Sociale 2023, rețelele de sprijin intersectoriale sunt esențiale pentru dezvoltarea întreprinderilor sociale. Aceste rețele pot oferi consiliere și mentorat, facilitând colaborarea între întreprinderile sociale, autoritățile locale și sectorul privat. În județele din Regiunea Centru, aceste rețele au contribuit la dezvoltarea unor parteneriate durabile între întreprinderi sociale și companii mari.

9. Bibliografie și surse de date

Această secțiune prezintă lista completă a surselor de date și a materialelor utilizate pentru realizarea analizei economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia. Sursele includ statistici oficiale, legislație națională și europeană, studii anterioare relevante, precum și date obținute din interviuri și focus-grupuri.

1. Surse statistice oficiale

- Institutul Național de Statistică (INS) - Date privind structura demografică, piața muncii și șomajul în regiunile Centru și Sud Muntenia. www.insse.ro.
- INS, „Rata șomajului în România - 2022”, septembrie 2023.
- Eurostat - Date comparative privind NEETs, șomajul, sărăcia și incluziunea socială în România și Uniunea Europeană. www.ec.europa.eu/eurostat.
- Eurostat, „Labour Force Survey Statistics - Youth Unemployment in the EU - 2022”, august 2023.
- Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități (ANPD) - Date privind numărul persoanelor cu dizabilități și gradul lor de incluziune pe piața muncii.
- ANPD, „Raport anual 2022 privind persoanele cu dizabilități din România”, publicat în 2023.
- Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) - Informații despre măsurile de ocupare a forței de muncă pentru grupurile vulnerabile și întreprinderile sociale.
- ANOFM, „Raport anual de activitate 2022”, iunie 2023.

2. Cadrul Legislativ

- Legea nr. 219/2015 privind economia socială - Legea de bază care reglementează funcționarea și organizarea întreprinderilor sociale în România.
- Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561, din 28 iulie 2015.
- Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj - Prevederi legislative referitoare la măsurile de ocupare pentru șomeri și grupuri vulnerabile.
- Modificată și completată prin OUG 95/2021, publicată în Monitorul Oficial nr. 663 din 2021.

- Directiva 2014/24/UE privind achizițiile publice - Reglementări europene pentru promovarea achizițiilor publice cu clauze sociale.

3. Studii și analize

- Barometrul Economiei Sociale 2023, Institutul de Economie Socială - Raport detaliat despre stadiul întreprinderilor sociale în România și provocările întâmpinate.
- Institutul de Economie Socială, „Barometrul Economiei Sociale 2023”, publicat în iunie 2023.
- Social Enterprises and their Ecosystems in Europe, European Commission - Un raport despre ecosistemele întreprinderilor sociale în Europa, incluzând România.
- European Commission, „Social Enterprises and their Ecosystems in Europe - Comparative Analysis 2022”, accesat în august 2023.
- Fundația Alături de Voi - Studii de caz și rapoarte despre impactul întreprinderilor sociale asupra persoanelor vulnerabile.
- Fundația Alături de Voi, „Impactul economiei sociale asupra grupurilor vulnerabile în România”, publicat în 2022.

4. Rapoarte și programe europene

- Programul Operațional Regional (POR) - Ghidul solicitantului și rapoarte de progres privind finanțarea întreprinderilor sociale.
- Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, „Ghidul solicitantului pentru POR 2021-2027”, accesat în iulie 2023.
- Fondul Social European Plus (FSE+) - Programe de sprijin pentru antreprenoriatul social și ocuparea forței de muncă în grupurile vulnerabile.
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale, „Raport de implementare FSE+ 2021-2027”, publicat în 2023.

6. Studii de Caz și Exemple de Bune Practici

- Proiectul „Sprijin pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale sustenabile în regiunile Centru și Sud Muntenia” - Un studiu de caz despre impactul fondurilor europene asupra întreprinderilor sociale.
- Proiectul finanțat prin FSE+, implementat în perioada 2021-2023.

- Întreprinderile sociale de inserție din Brașov și Sibiu - Exemple de bune practici în angajarea persoanelor vulnerabile.
- Studiu realizat de Fundația Alături de Voi, august 2023.

Această listă detaliază sursele folosite pentru analiza completă a economiei sociale în regiunile Centru și Sud Muntenia, furnizând o bază solidă de date și informații pentru concluziile și recomandările formulate în acest raport.

10. Concluzii .

Analiza diagnostic a economiei sociale din regiunile Centru și Sud Muntenia relevă o serie de provocări și oportunități care necesită atenție pentru a stimula dezvoltarea sustenabilă a acestui sector și pentru a spori incluziunea grupurilor vulnerabile. Deși există o dezvoltare notabilă a întreprinderilor sociale în județele mai bine dezvoltate, precum Brașov și Sibiu, decalajele între aceste județe și cele mai puțin dezvoltate, precum Teleorman și Ialomița, rămân semnificative. Economia socială are un rol vital în sprijinirea persoanelor din grupuri vulnerabile, dar integrarea lor pe piața muncii este încă sub media europeană, iar accesul la finanțare și resurse este limitat.

În contextul dezvoltării regionale inegale, întreprinderile sociale reprezintă o soluție viabilă pentru reducerea excluziunii sociale și economice, contribuind totodată la crearea de locuri de muncă sustenabile. Totuși, dezvoltarea acestora este împiedicată de lipsa capacităților manageriale, accesul dificil la finanțare și infrastructura insuficientă în zonele rurale și defavorizate.

Pe termen lung, integrarea economiei circulare, digitalizarea și promovarea achizițiilor publice cu clauze sociale sunt oportunități importante care pot stimula creșterea și sustenabilitatea întreprinderilor sociale. Implementarea de măsuri pentru formarea profesională și sprijinirea întreprinderilor sociale de inserție poate accelera progresul în ceea ce privește angajarea grupurilor vulnerabile.

Recomandări Strategice

1. Îmbunătățirea accesului la finanțare. Dezvoltarea unor scheme de finanțare dedicate, în special pentru județele mai puțin dezvoltate, prin programe europene și produse financiare adaptate specificului întreprinderilor sociale.

2. Stimularea formării profesionale. Crearea de programe accesibile și personalizate pentru antreprenorii sociali, care să includă managementul întreprinderilor și accesarea fondurilor europene.

3. Includerea clauzelor sociale în achizițiile publice. Încurajarea autorităților locale să favorizeze întreprinderile sociale în achizițiile publice, contribuind astfel la dezvoltarea acestora.

4. Sprijin pentru întreprinderile sociale de inserție. Acordarea de stimulente fiscale și financiare pentru angajarea persoanelor vulnerabile în cadrul întreprinderilor sociale de inserție.

5. Dezvoltarea rețelelor regionale de sprijin. Crearea unor rețele de parteneriate public-privat pentru a oferi sprijin tehnic, financiar și de consiliere pentru întreprinderile sociale din regiune.

Prin adoptarea acestor măsuri, se poate contribui la crearea unui mediu favorabil dezvoltării economiei sociale, la reducerea inegalităților regionale și la stimularea incluziunii sociale și economice în regiunile Centru și Sud Muntenia.